

ISONKYRÖ

ISONKYRÖN KUNNAN

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA

2023–2027

SISÄLLYS

JOHDANTO	4
1 ISONKYRÖN KUNTA	5
1.1 Kansallinen lapsistrategia	5
1.2 Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma	6
2 LASTEN JA NUORTEN KASVUOLOIT JA HYVINVOINNIN TILA	7
2.1 Väestö	7
2.2 Asuminen	9
2.3 Työllisyys ja toimeentulo	9
2.4 Toimeentulotuki	12
3 KOULUTERVEYDENHUOLLON KYSELYT JA TERVEYSPALVELUJA KUVAAVAT	
INDIKAATTORIT	13
3.1 Kouluterveydenhuollon kysely v. 2021 Isokyrö	13
3.2 Fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move! – tulokset syksy 2022	20
4 KUNNAN PERUSPALVELUT LAPSILLE, NUORILLE JA PERHEILLE	21
4.1 SIVISTYSPALVELUT	21
4.1.1 Varhaiskasvatus	21
4.1.2 Aamu – ja iltapäivätoiminta	22
4.1.3 Esiopetus	22
4.1.4 Perusopetus	22
4.1.5 Lukio	24
4.1.6 Kuraattori	24
4.1.7 Opiskeluhoito	25

4.2 HYVINVOINTIPALVELUT	25
4.2.1 Nuorisopalvelut	25
4.2.2 Etsivä nuorisotyö	26
4.2.3 Liikuntapalvelut	26
4.2.4 Kirjastopalvelut	26
4.2.5 Kulttuuripalvelut	27
4.2.6 Nuorisovaltuusto	27
5 YLEISKATSAUS ETELÄ-POHJANMAAN HYVINVOINTIALUEEN LASTEN JA NUORTEN SEKÄ PERHEIDEN PALVELUIHIN ISOSSAKYRÖSSÄ	28
5.1 Perhekeskukset	28
5.2 Lapsiperheiden kotipalvelu	29
5.3 Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto	29
5.4 Lapsiperhesosiaalityö	30
5.5 Psykiatriset palvelut	30
5.6 Päihdehoito	31
6 URHEILUSEURAT, JÄRJESTÖT JA SEURAKUNTA	31
6.1 Urheiluseurat ja järjestöt	31
6.2 Seurakunnan lapsi- ja nuorisotyö	31
7 LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMAN VISIO JA STRATEGISET TAVOITTEET	32
7.1 Visio	32
7.2 Strategiset tavoitteet 2023 – 2027	32
8 SUUNNITELMAN SEURANTA JA ARVIOINTI	40
LÄHTEET	41

JOHDANTO

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, sekä sen sisältö perustuvat lastensuojelulain (417/2007) 12 §:ään. Hyvinvointisuunnitelman tulee sisältää tiedot lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta, lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista, yhteistyöstä eri viranomaisten, yhteisöjen ja laitosten välillä sekä tiedon suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta. Kunnanvaltuusto hyväksyy kuntien lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman ja se tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Vuoden 2023 alusta alkaen laki edellyttää myös hyvinvointialueelta lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laatimista. Edellä mainittujen sisältöjen lisäksi hyvinvointialueen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tulee sisältää lastensuojelun alueellisen tarpeen, lastensuojeluun varattavien voimavarojen sekä lastensuojelun palvelujärjestelmän kuvaus.

Suunnitelma on konkreettinen työkalu, jonka sisältämää tietoa hyödynnetään suunnitellessa kuntalain mukaista talousarviota, kunnan strategiaa sekä palveluita, jotka edistävät lasten ja nuorten hyvinvointia. Se antaa kuntapäätäjille ja viranhaltijoille kokonaiskäsityksen lasten ja nuorten kasvuoloista kunnassa, ja nivoutuu koko kunnan hyvinvointisuunnitelmaan. Suunnitelman avulla tuodaan näkyväksi kunnan omana tuottamia palveluita, mutta myös sitä, miten ne toimivat yhteen muiden viranomaistahojen sekä järjestöjen kanssa. Vaikka kunta ei voi edellyttää näiden tahojen osalta toimenpiteiden toteuttamista, on tärkeää tunnustaa, että hyvinvoinnin edistämistä toteutetaan yhteistyössä.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ylittää hallintokuntien rajat ja sisältää oppilas- ja opiskelija-huoltolain (1287/2013) 12 §:ssä säädetyt kirjaukset, se täydentää Isonkyrön kunnan kuntastrategiaa sekä kunnan hyvinvointisuunnitelmaa. Suunnitelman on oltava lapsilähtöinen, eli toiminnan keskiössä on lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin lisääminen. Suunnitelmassa esitetään toimenpiteitä, joita seurataan ja joiden toteutumisesta raportoidaan vuosittain kunnanvaltuustolle vuosittaisen hyvinvointiraportin yhteydessä. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa lapsilla ja nuorilla tarkoitetaan 0–21-vuotiaita.

Isonkyrön kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa lasten ja nuorten palvelujen tilasta on saatua tietoa olemassa olevien tilastotietojen perusteella (kts. lähteet), lasten ja nuorten parissa työskentelevien kokemuksia kuulemalla, harrastustoimintojen vetäjille suunnatuilla kyselyillä. Huomioitavaa on, että valtaosa isokyröläisistä lapsista ja nuorista voi hyvin. Hyvinvointisuunnitelmaan koottu tieto osoittaa kuitenkin sen, että isokyröläisten lasten ja nuorten hyvinvoinnissa on myös riskitekijöitä, joiden ehkäisemiseksi tulee tehdä suunnitelmallista työtä.

Isonkyrön kunnan lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä toteutetaan poikkihallinnollisesti. Pääasiallisessa vastuussa on hyvinvointipalvelut hyvinvointilautakunnan alaisuudessa, mutta lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen kuuluu kaikille kunnan sektoreille. Suunnitelman toteuttamisesta raportoidaan kunnanvaltuustolle.

Isonkyrön kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laatimiseen ovat osallistuneet:

Hyvinvointipalvelut
Sivistyspalvelut
Tekniset palvelut

1 ISONKYRÖN KUNTA

1.1 Kansallinen lapsistrategia

Isonkyrön kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa huomioidaan kansallinen lapsistrategia¹ ja sen päätavoitteet. Kansallinen strategia perustuu kolmeen pääajatukseseen:

1. Luodaan aidosti lapsi- ja perhemyönteinen, lapsen oikeuksia kunnioittava Suomi
2. Lasten oikeudet ja asema vakiinnuttamalla varmistetaan, että lapset huomioidaan kaikessa poliittisessa ja tosiasiallisessa toiminnassa ja lapset saavat tietoa heille kuuluvista oikeuksista
3. Haavoittuvassa asemassa olevien lasten asema turvataan ja heidän tarpeensa tunnustetaan paremmin.

Isonkyrön kunta on ottanut määrätietoisia askeleita varmistaakseen lasten ja nuorten hyvinvoinnin huomioimisen omassa toiminnassaan. Yhtenä näistä askeleista on tavoitteena saavuttaa UNICEF:n lapsiystävällinen kunta tunnustus.

UNICEF rakentaa yhdessä kuntien kanssa lapsiystävällistä Suomea myöntämällä kunnille Lapsiystävällinen-kunta tunnuksia tiettyjen kriteereiden täytyttyä. Tämä toimintamalli auttaa edistämään lapsen oikeuksia ja se perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen. Isonkyrö on hakenut ja tuli valituksi UNICEF:n lapsiystävällinen kunta -malliin vuonna 2020 ja tavoittelee aktiivisesti tunnusten saamista.

Isonkyrön kunta valitsi mallin toimintasuunnitelman tavoitteeksi kuusi kohtaa:

1. Lapsivaikutusten arvioinnin rakentaminen ja käyttöönotto
2. Kunnan työntekijöiden ja kuntalaisten sitoutuminen UNICEF:n mallin mukaiseen työhön saaden aikaan pitkäkestoisia ja rakenteellisia muutoksia
3. Lapsille suunnatuissa palveluissa ehkäistään kiusaamista ja edistetään yhteisöllisyyttä. Lisäksi lasten kasvuympäristöissä edistetään lasten tunne- ja vuorovaikutustaitoja.
4. Kunta varmistaa, että jokaisen lapsen elämässä on vähintään yksi turvallinen aikuinen, johon lapsi voi luottaa ja joka tukee lasta kasvussa ja kehityksessä
5. Kunnassa on käytössä selkeät ohjeistukset lapsen edun ensisijaisen huomioon ottamisen systemaattiseksi toteuttamiseksi. Lapsen edun arvioimista tekee yhdessä pätevien ammattilaisten joukko.
6. Kuntastrategia sisältää tavoitteen lapsen oikeuksien ja lapsiystävällisyyden toteuttamisesta

Kehittämistyö on ulottunut eri toimialoille ja sitä koordinoi Lapsiystävällinen kunta –koordinaattorit ja koordinaatioryhmä, joka tapaa säännöllisesti. Kehittämistyöllä tavoitellaan pitkäkestoisia, pysyviä muutoksia, jonka takia tässä työssä on huomioitu myös lasten osallisuus ja

¹ Kansallinen lapsistrategia ja sen laatineen parlamentaarisen komitean mietintö:

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-777-5> (julkaisun pysyvä osoite)

Kansallisen lapsistrategian toimeenpanosuunnitelma:

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-868-0> (julkaisun pysyvä osoite)

toimintasuunnitelman tavoitteet on poimittu lasten ja nuorten arjesta, pyrkien huomioimaan myös haavoittuvassa asemassa olevat ja erityisryhmät. Kehittämistyöstä on viestitty aktiivisesti ja avoimesti.

Lapsiystävällisen kunnan tunnuksen hakemisen myötä Isonkyrön kunta otti käyttöönsä päätösten ennakkoarvioinnin malli, jossa huomioidaan päätösten lapsivaikutukset, ja toteuttaa tätä mallia kaikessa kunnan päätöksenteossa. Kunnalla on myös suunnittelussa ottaa käyttöön osallistava budjetointi, jonka vuosittain vaihtelevat teemat voidaan niin päätettäessä kohdentaa lasten ja nuorten hyvinvointia edistäviin hankkeisiin.

Isossakyrössä toimii myös Lapsiparlamentti. Lapsiparlamentti aloitti toimintansa sivistyspalveluissa vuonna 2022. Lapsiparlamentti kokoontuu noin neljä kertaa vuodessa ja se toimii alakouluikäisten kanavana heidän asioissaan. Lapsiparlamentti koostuu alakoulujen oppilaiden valitsemista edustajista ja edustajia on joka koululta 2–3. Asioina on ollut lapsien tuomia koulukohtaisia toiveita, joita on toteutettu mahdollisuuksien mukaan.

1.2 Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma

Valtakunnallinen nuorisotyön- ja politiikan ohjelma (VANUPO)² on lakisäätöinen valtioneuvoston nelivuotiskausittain hyväksymä poikkihallinnollinen ohjelma, jonka tavoitteena on edistää nuorten kasvu- ja elinoloja. Ohjelma kattaa kaikki nuorisolain tarkoittamat alle 29-vuotiaat nuoret, mutta sen pääpainotus on 12–25-vuotiaiden nuorten kasvu- ja elinolojen kehittämisessä.

Hallitusohjelman mukaisesti VANUPO:n kauden 2020–2023 pääteemoiksi on otettu nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen ja osallisuuden vahvistaminen. Näitä päämääriä tavoitellaan ohjelmassa kolmen tavoitekokonaisuuden kautta:

- 1) Nuorella on edellytykset sujuvaan arkeen – syrjäytyminen vähenee
- 2) Nuorella on keinot ja taidot osallistumiseen ja vaikuttamiseen
- 3) Nuori luottaa yhteiskuntaan – yhdenvertaisuus ja turvallisuus vahvistuvat

Isonkyrön kunnan hyvinvointisuunnitelma huomioi VANUPO:n tavoitteet ja hyödyntää niitä oman nuorisotyönsä kehittämisessä. Kunta tarjoaa toimintaa ja osallisuutta erilaisin toimenpitein syrjäytymisen ehkäisemiseksi, sekä auttaa palveluiden piiriin ohjautumisessa.

Isonkyrön kunnalla on aktiivinen ja osallistuva Nuorisovaltuusto. Nuorisovaltuuston tarkoitus on edistää nuorten ja kunnan päättäjien välistä yhteistyötä. Nuorisovaltuusto toimii nuorten äänenä lautakuntien kokouksissa, sekä edistää ja kehittää nuorten asemaa kunnassa ilman puoluepoliittisia tai uskonnollisia sidonnaisuuksia. Nuorisovaltuuston tehtävänä on myös luoda kunnan nuorille lisää virikkeellistä toimintaa.

Isonkyrön kunnalla on toimiva etsivä nuorisotyö, joka on tarkoitettu niille 15–29-vuotiaille nuorille, jotka tarvitsevat apua elämänhallintaan sekä tulevaisuuden suunnitteluun. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorille varhaista tukea nuoren itse sitä halutessa, ja on tukena tarvittavaan palveluun hakeutumisessa.

² Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2020–2023:
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-697-3> (julkaisun pysyvä osoite)

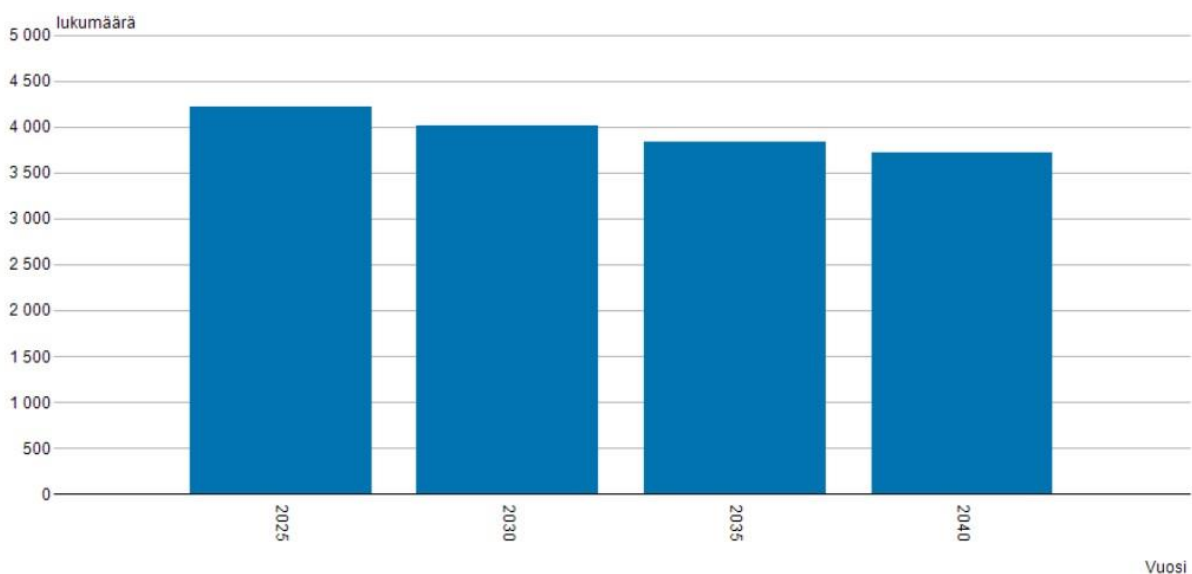
Isonkyrön kunnan nuorisopalveluiden tavoitteena on edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa, sekä kohdata, tukea ja auttaa nuorta omassa elämäntilanteessaan. Nuorisopalvelut tarjoavat ryhmätoimintaa muun muassa harrastamisen Suomen mallin mukaisesti, retkiä sekä nuorisotilan kaikille 9–29-vuotiaille nuorille. Nuorisotyö tekee myös tiivistä yhteistyötä koulujen sekä muiden alueellisten toimijoiden kanssa nuorten parhaaksi.

2 LASTEN JA NUORTEN KASVUOLOT JA HYVINVOINNIN TILA

Lasten ja nuorten hyvinvointityön tulee olla suunnitelmallista ja pitkäjänteistä ollakseen vaikuttavaa. Suunnitelmallisen työn perustana on kattava ja luotettava tieto lasten ja nuorten hyvinvoinnista ja elinoloista sekä hyvinvoinnin riskitekijöistä. Hyvinvointia voidaan kuvata indikaattoreilla, jotka kuvaavat mm. väestörakennetta, väestön elinoloja, elinympäristöä, terveyttä ja sairastavuutta, elämäntapoja ja elämänhallintaa sekä hyvinvointipalvelujen toimivuutta.

2.1 Väestö

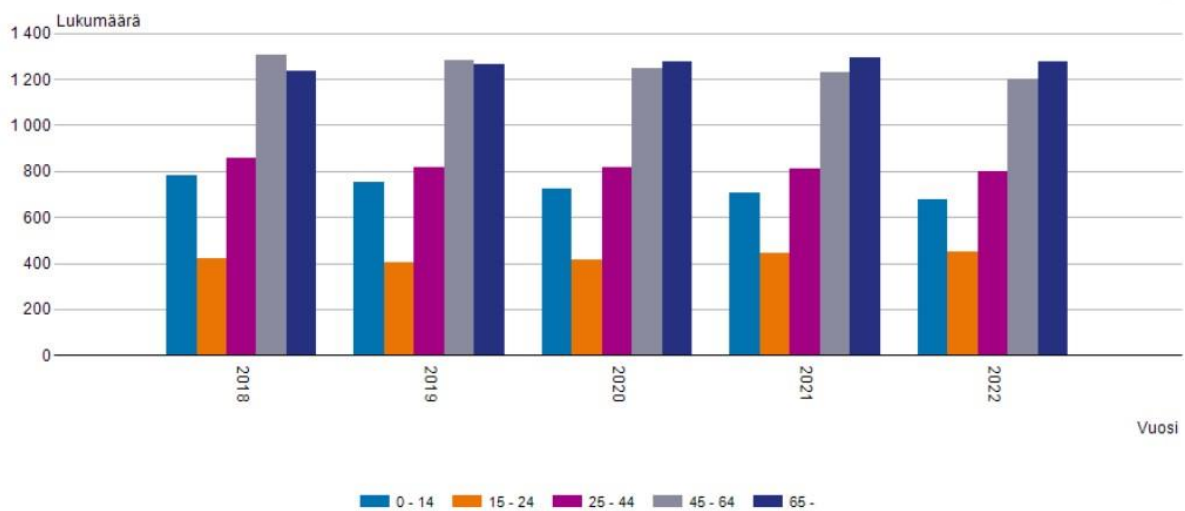
Isonkyrön kunnan väkiluku oli vuonna 2020 4471 asukasta, vuonna 2021 4480 asukasta ja vuonna 2022 4406 asukasta. Vaikka asukasluku oli nettovoittainen vuonna 2021, on väkiluku kokonaisuudessaan ollut hitaasti laskemaan päin. Lapsien syntyvyys on laskenut koko ajan, vuonna 2022 syntyi enää 24 lasta ja kuolleisuus (78) oli pitkäaikaista keskiarvoa korkeampi. Tämä ilmiö on huomattavissa valtaosassa Suomen pienistä kunnista; väestö ikääntyy ja lapsia syntyy vähemmän.

Isonkyrön kunnan väestöennuste 2025–2040 (Lähde: Suomen virallinen tilasto SVT)

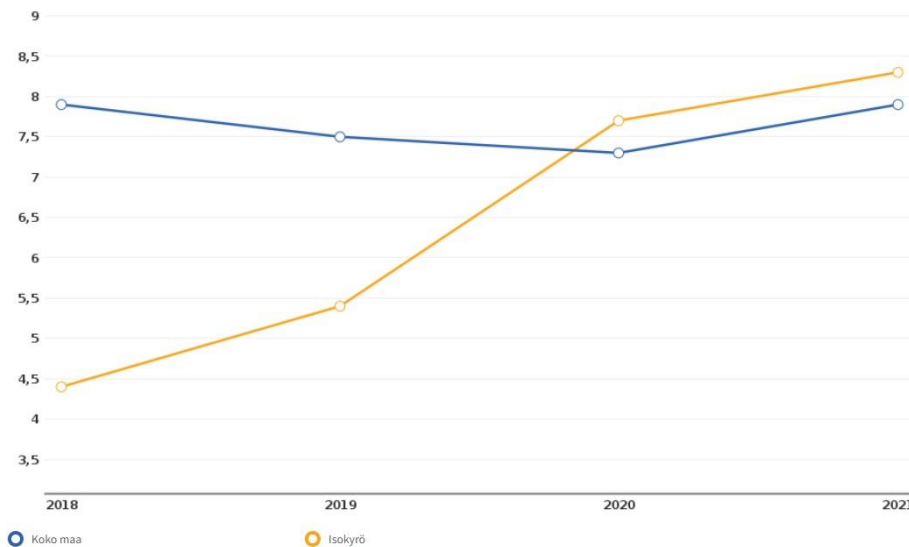
Tilastokeskuksen ennusteen mukaan Isonkyrön asukasluku jatkaa laskuaan myös tulevien vuosien aikana, ellei suuntaa saada käännettä. Tämä vaatii työtä kunnan veto- ja pitovoimatekijöiden osalta, varsinkin ajatellen lapsiperheitä. Kuntastrategiaan onkin kirjattu, että Isonkyrön tavoitteena on luoda erinomaiset edellytykset elämälle tarjoamalla laadukkaat palvelut, monipuoliset asumismahdollisuudet, puhtaan luonnon sekä viihtyisän ja turvallisen elinympäristön kulttuurihistoriallisessa maisemassa. Erityistä painotusta suunnataan lapsiin ja nuoriin, sekä lapsiperheisiin, takaamalla riittävästi varhaiskasvatuspaikkoja ja laadukasta opetusta kouluissa, harrastusmahdollisuuksia sekä muita lapsiperheiden tarvitsemia palveluita.

Ikäryhmien välinen tarkastelu kertoo tarkempaa tietoa väestörakenteesta ja sen muutoksista viimeisten viiden vuoden aikana. Tilastovertailun perusteella voi päätellä, että peruskoulun ja keskiasteen koulutuksen jälkeen merkittävä osa nuorista muuttaa pois Isonkyröstä.

Isonkyrön väestörakenne 2018–2022 (Lähde: Suomen virallinen tilasto SVT)

Tämä on ymmärrettävää, koska jatko-opintoja suunnataan suorittamaan muille paikkakunnille, joko peruskoulun jälkeen ammatillisiin opintoihin tai lukio-opintojen jälkeen ammattikorkeakouluihin sekä yliopistoihin. Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden osuus 17–24-vuotiaista on kuitenkin koko ajan kasvanut ja Isonkyrön osalta prosenttiosuus on jo noussut yli koko maan keskiarvon. Tämä on tiedostettu ja toimenpiteitä tämän suuntaisen kasvun ehkäisemiseksi pyritään kehittämään koko ajan lisää.

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (Lähde: Sotkanet.fi)

2.2 Asuminen

Asuminen on keskittynyt taajamiin ja niiden läheisyyteen. Lapsiperheiden asumista on kunnan toimesta tuettu edullisilla omakotitonteilla. Uusia asuinalueita kaavoitetaan koulujen läheisyyteen tavoitteena lasten turvallinen ja mahdollisimman lyhyt koulumatka. Liikenneturvallisuutta ja kevytliikenneyhteyksiä parannetaan rakentamalla kevytväyliä katuverkoston yhteyteen ja yleisten teiden osalta yhteistyössä Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa. Samalla katuvalaistusta ja asfaltointeja on täydennetty tavoitteena alueiden yhdenvertaisuus liikenneturvallisuuden kannalta. Asuinalueille on varattu yhteisiä virkistysalueita ja niihin on rakennettu lasten leikkipaikkoja. Tavoitteena on lapsiperheiden kohtuuhintaisen asumisen ja oman asunnon hankinnan tukeminen jatkossakin edullisella tonttihinnottelulla.

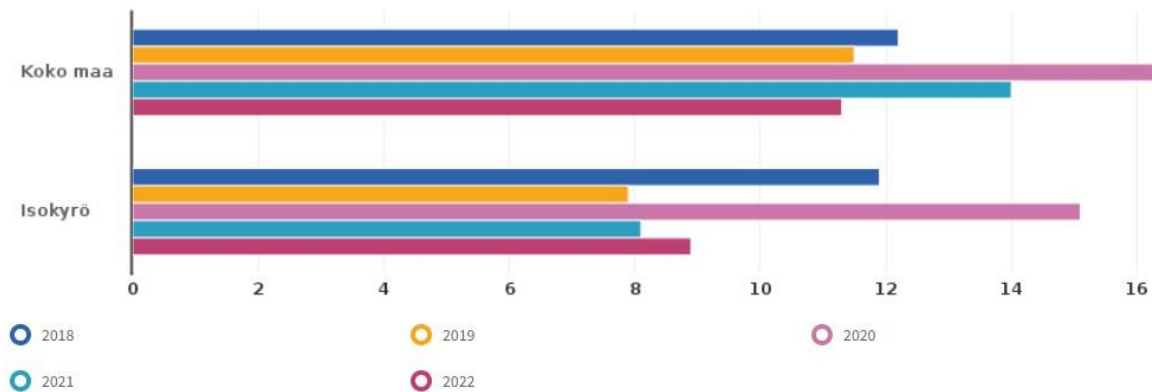
2.3 Työllisyys ja toimeentulo

Työvoimaan luetaan kaikki 18–74-vuotiaat henkilöt, jotka tutkimusajankohtana olivat työllisiä ja työttömiä. Prosenttiosuuden laskennassa käytetyt alkuperäiset luvut ovat vuosikeskiarvoja, jotka perustuvat kyseessä olevan vuoden eri kuukausien tietoihin. Työttömänä pidetään työnhakijaa, joka ei ole työsuhhteessa eikä työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitetulla tavalla työllistyy päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään ja joka ei ole työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettu päätoiminen opiskelija.

Kokonaisuudessaan työllisyystilanne Isossakyrössä on parantunut huolimatta ympäröivistä uhkatekijöistä, ja työttömien työnhakijoiden osuus oli vuoden 2022 lopussa ainoastaan 5,4 % työvoimasta (8,6 % v. 2017, 6,6 % v. 2018, 7,1 % v.2019, 10,7 % v.2020, 6,9 % v. 2021). Myös pitkäaikaistyöttömyys vähentyi merkittävästi. Tämä on hyvä tulos verrattuna myös maakunnallisesti, sillä työttömien työnhakijoiden osuus

Etelä-Pohjanmaan työvoimasta oli joulukuussa 2022 7,5 %, joka on Manner-Suomen toiseksi alhaisin. Koko maassa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,9 %.

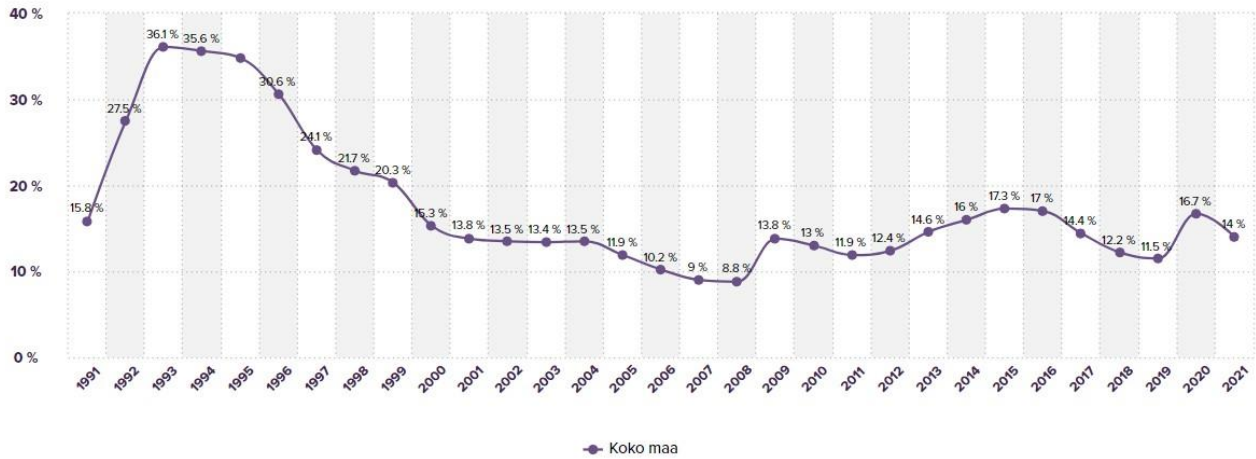
Nuorisotyöttömyysaste viimeisten viiden vuoden ajan 18–24-vuotiaiden osalta Isossa-Kyrössä on ollut muutaman prosenttiyksikön alhaisempi kuin koko maassa keskimäärin. Tämän aikavälin tarkastelussa erottuu selkeästi piikki vuoden 2020 kohdalla, joka selittyy suurimmalta osalta koronapandemian aiheuttamista muutoksista työllistymisessä yleensä, ei pelkästään nuorten kohdalla.

Isonkyrön nuorisotyöttömät, % 18–24-vuotiaasta työvoimasta (Lähde: Suomen virallinen tilasto SVT)

Opetusministeriön (2006) tekemän selvityksen perusteella vanhempien työttömyys näyttää vaikuttavan negatiivisesti nuorten työllistymiseen sekä pitkittävän nuoren omaa työttömyyttä. Yleisesti koulun ja työelämän ulkopuolisten nuorten taustalta löytyy yli kaksi kertaa useammin samaan aikaan työttömänä oleva vanhempi kuin keskimäärin nuorten kotoa. Vanhempien häiritsevää alkoholinkäyttöä, eroa ja ajan riittämättömyyttä kuvaavat muuttajat eivät erottuneet yhtä selvästi kuin vanhempien työttömyys yli vuoden työttömänä olleiden nuorten ryhmässä, mutta usean riskitekijän yhteisvaikutus korosti työttömyyden merkitystä. Sen sijaan toisissa perheissä, joissa vanhemmat avoimesti puhuvat työhausta ja ylläpitävät vanhat sosiaaliset suhteensa, ei työttömyys yhtä selvästi näy nuoren elämässä passivoivana tekijänä. Ylisukupolvista suhdetta kuvataan sosiaalisena perintönä, piirteenä, joka ei siirry sellaisenaan, mutta sen aiheuttamat sosiaalisten valmiuksien puutteet näkyvät kouluvalmiuksissa sekä suhtautumisessa työn tekemiseen ylipäänsä.

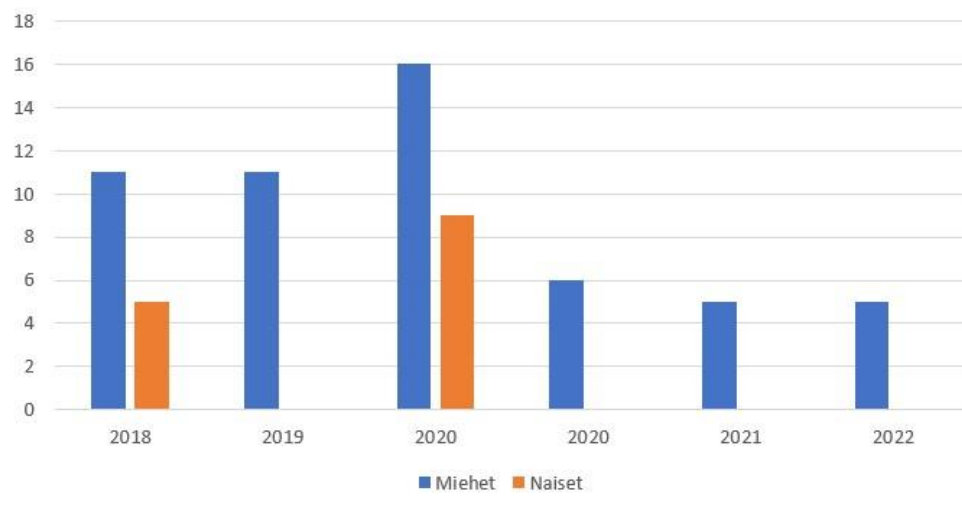
Kun tarkastellaan koko maan osalta nuorten työttömyyttä kolmen vuosikymmenen ajalta, on nähtävissä laskusuuntainen trendi verrattuna 1990-luvun huippuvuosiin, jolloin nuorten työttömyyslukemat ylittivät 35 % valtakunnallisesti.

Nuorisotyöttömät, % 18–24-vuotiaista työvoimasta koko maassa (Lähde: indikaattorit.tietoanuorista.fi)

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan vuonna 2021 15–24-vuotiaista 7,4 prosenttia oli koulutuksen, työelämän ja varusmiespalveluksen ulkopuolella. Tällaisessa tilanteessa olevista nuorista käytetään käsitettä NEET-nuoret. Ikäluokan naisista tilanteessa oli hieman alle seitsemän prosenttia ja miehistä kahdeksan prosenttia. NEET-nuorten määrä laski yli 20 prosenttia vuodesta 2020. OECD:n tuottaman arvioinnin mukaan Suomessa nuorilla naisilla ja nuorilla miehillä on yhtä suuri todennäköisyys tulla NEET-nuoreksi, mutta eri syistä. Työmarkkinoilla passiivisista nuorista NEET-naisista puolet ilmoittaa ensisijaiseksi syyksi perheen hoidon, kun taas reilu kolmannes työmarkkinoilla passiivisista nuorista NEET-miehistä ilmoittaa ensisijaiseksi syyksi sairauden ja työkyvyttömyyden.

Nuoret työnhakijat 15 - 24v., sukupuolen mukaan

Nuoret työnhakijat 15–24 v. Isossakyrössä kunkin vuoden lopussa, alle viiden henkilömäärää ei tilastoida (Lähde: Tilastokeskus)

Valtakunnallisesti nuorista työttömistä työnhakijoista selkeästi suurempi osuus on miehiä ja tämä on nähtävissä myös Isonkyrön nuorten työttömien työnhakijoiden sukupuolijakaumassa. Tutkimuksen mukaan miesten työttömyys vaihtelee selvästi enemmän suhdanteiden mukaan kuin naisten. Monilla miesenemmistöisillä aloilla kuten teollisuudessa, rakentamisessa ja liikenteessä työvoiman kysyntä vaihtelee suhdanteiden mukaan. Naisista taas miehiä suurempi osa työskentelee palveluissa, jotka eivät ole yhtä suhdanneherkkiä. Naisten osalta on myös huomioitava se, että lapsiperheissä äidit jäävät isiä useammin hoitamaan pieniä lapsia kotiin vanhempainvapaalle ja sen jälkeen hoitovapaalle.

Nuorten työttömyys on suurempaa kuin vanhemmilla yleensä siksi, että opiskeluista ja kouluista työmarkkinoille siirtyminen ei käy mutkitta, ilman etsintä- ja odottelujaksoja. Kun talous- ja elinkeinoelämässä on paljon epävarmuutta, töiden saanti muuttuu entistä vaikeammaksi eritoten nuorille. Yritykset ja julkinenkin sektori vähentävät työvoimaansa, eikä uusia työpaikkoja juurikaan perusteta. Työmarkkinat eivät muutta mutkitta vedä töihin nuoria kouluista valmistuneita, saati valmistumattomia.

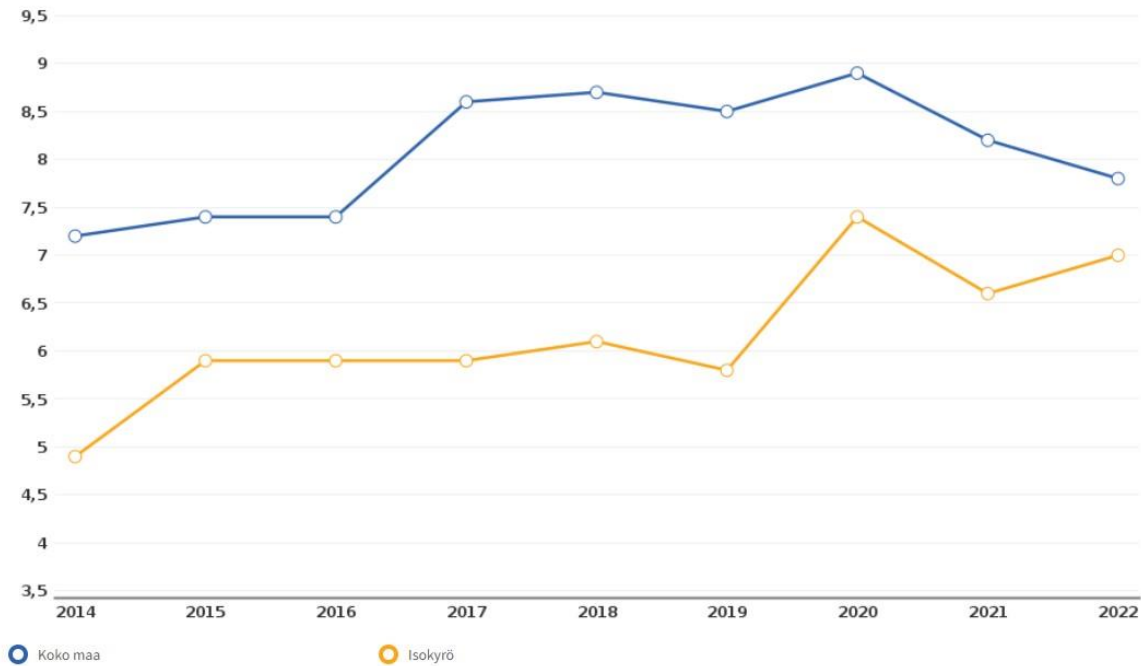
Varsin toimivaksikin osoittautunut systeemi on nuorten palkkatuki. Se tarkoittaa, että yritykset saavat tukirahaa valtiolta, jos palkkaavat nimenomaan nuoria töihin. Lisäksi pyritään parantamaan nuorten mahdollisuuksia päästä työharjoitteluun. Harjoittelu auttaa nuorta työnhakijaa saamaan kosketuksen työelämään, mikä auttaa häntä myöhemmän työpaikan saannissa. Myös nuorten yrittäjyyttä tuetaan monenlaisin tuki- ja koulutustoimin.

Neljäs strategia nuorisotyöttömyyden torjunnassa on nuorten kannustaminen opiskelemaan enemmän ja pidemmälle. Hyvin koulutettu jää vähemmän todennäköisesti työttömäksi kuin vain peruskoulun varassa oleva.

Kaikki nuoret työttömät halutaan siis saada koulutukseen, työharjoitteluun tai työkokeiluihin, ja se vaatii porkkana lisäksi keppiä eli lievää pakottamista. Näin on ajateltu ainakin Tanskassa, jossa onkin Euroopan alhaisimmat nuorisotyöttömyysluvut. Nuorten aktivointijärjestelmiä kehitetään tanskalaisen mallin suuntaan nyt monissa maissa, myös Suomessa. Tällaisia nuorten aktivointikäytäntöjä on kritisoitu ja pidetty liian ankarina. Päättäjät kuitenkin katsovat, että on tärkeitä estää nuorten syrjäytyminen eli se, että nuoret tottuisivat olemaan työmarkkinoiden ulkopuolella ja saamaan silti toimeentulon. Vallitsevan katsomuksen mukaan on sekä nuoren itsensä että yhteiskunnan etu, että nuori oppii hakeutumaan töihin eikä sosiaalitoimiston kassalle.

2.4 Toimeentulotuki

Toimeentulotukea saaneiden 25–64-vuotiaiden osuus verrattuna vastaavan ikäiseen osaan väestöstä, joka ei saa toimeentulotukea, kertoo tuen saajien määrän Isossakyrössä kasvavan tasaisesti, mutta se on silti jonkin verran alempana koko maan tilastoa. Tätä tilastoa tarkastellessa, on kuitenkin hyvä huomioida Isonkyrön kuntalaisten samanaikainen väheneminen, kun taas Suomen väkiluku kasvaa koko ajan hiljalleen.

Toimeentulotukea saaneet 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (Lähde: Sotkanet.fi)

Tilastossa näkyy selkeä piikki vuoden 2020 kohdalla, joka näkyi myös työllisyyslukuissa johtuen koronapandemiasta. Vaikka hetkellisesti suunta kääntyi tuon vuoden jälkeen laskuun, on se lähtenyt uudestaan nousemaan Isossakyrössä huolimatta kokonaisuudessaan hyvistä työllisyyslukuista.

3 KOULUTERVEYDENHUOLLON KYSELYT JA TERVEYSPALVELUJEN KUVAAVAT INDIKAATTORIT

Kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi ja se tuottaa monipuolista, luotettavaa maakunnallista ja paikallista seurantatietoa eri ikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palveluista. Tätä tietoa voidaan hyödyntää kouluyhteisöjen hyvinvoinnin edistämiseksi sekä kuntien hyvinvointijohtamisessa.

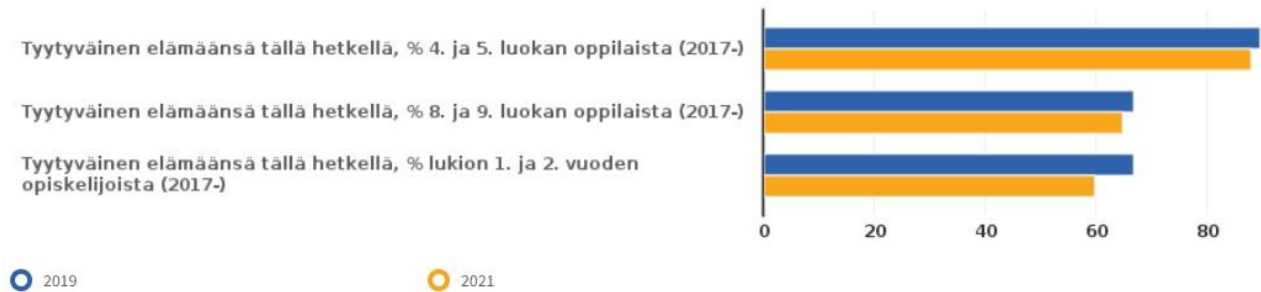
Kyselyyn vastaavat perusopetuksen 4. ja 5. luokkien oppilaat, 8. ja 9. luokkien oppilaat, lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijat sekä ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat.

3.1 Kouluterveydenhuollon kysely v. 2021 Isokyrö

Viimeisin julkaistu kouluterveyskysely on tehty vuonna 2021, vuoden 2023 kyselyn tulokset julkaistaan 21. syyskuuta 2023. Tähän osioon on koottu joitakin oleellisia vastauksia v. 2021 kyselyn tuloksista.

Tyytyväisyys elämään

Alue: Isokyrö Sukupuoli: Yhteensä

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % (Lähde: Sotkanet.fi)

On ilmeistä, että monet epävarmuudet leimaavat erityisesti tämän päivän nuorten ikäluokkien arkea, mikä vaikuttaa myös yleiseen tyytyväisyyden tunteeseen joko suoraan tai välillisesti. Ympäristökysymykset haastavat perustavanlaatuisella tavalla totuttuja tulevaisuudenkuvia, ja jatkuvan kasvun idean kyseenalaistuminen määrittää erityisesti nuorten tulevaisuutta. Viime vuosina pandemia-aika on tarkoittanut hyvin poikkeuksellisia rajoituksia aiemmin itsestään selvinä pidettyihin asioihin. Lopulta myös Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on heikentänyt uskoa rauhan pysyvyyteen myös pohjoisessa Euroopassa luoden turvattomuuden tunnetta. Sodan vaikutukset myös taloudessa ja elinolosuhteiden kallistumisessa heijastuvat nuorten elämään.

Tyytyväisyys elämään on kuitenkin kokonaisuudessaan kääntynyt nousuun valtakunnallisesti korona-ajan jälkeen.

Tyytyväisyys elämään valtakunnallisesti v. 2022 (Lähde: Nuorisobarometri 2022)

Etäopetus, harrastusmahdollisuuksien rajoitukset ja yleensäkin sosiaalisen kontaktin puuttuminen kuu-kausien mittaisiksi venyneiden rajoitusten aikana vaikutti nuoriin eri tavalla kuin varttuneempaan väestöön. Täysipainoista nuoruutta ei voi elää pelkästään etänä ja tämä heijastuu eritoten yksinäisyyden tunteeseen, varsinkin yläasteikäisten keskuudessa.

Yksinäisyys

Vuoden 2021 kouluterveyskyselyn mukaan 4,4 % Isonkyrön 4. ja 5. luokkalaisista tuntee olonsa yksinäiseksi, mutta luku pomppaa huomattavasti kysyttäessä samaa asiaa 8. ja 9. luokkalaisilta. Heistä jopa 14,3 % tuntee olonsa yksinäiseksi, lukiolaisilla vastaava luku on 17,7 %. Tunne yksinäisyydestä siis lisääntyy ikävuosien myötä ja se on myös selvästi lisääntynyt vuosien 2019 ja 2021 välillä.

Alue: Isonkyrö Sukupuoli: Yhteensä

Tuntee olonsa yksinäiseksi, % (Lähde: Sotkanet.fi)

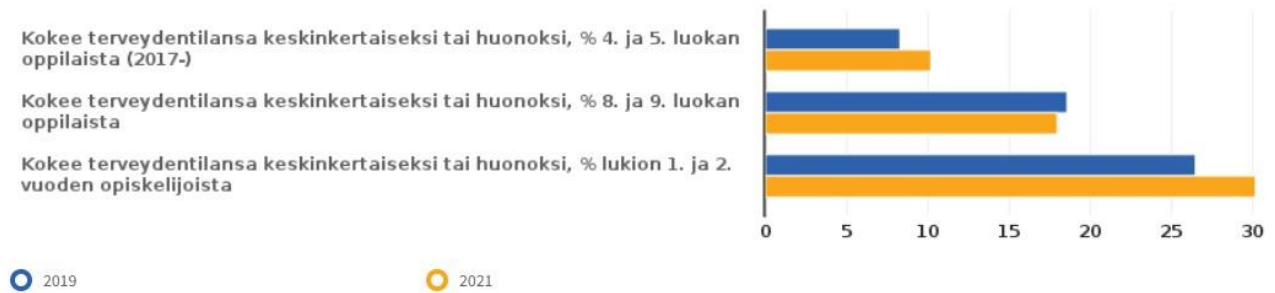
Kokemus omasta terveydentilasta

Tulosten mukaan v. 2021 isokyröläisistä 4. ja 5. luokkalaisista 89,8 % tuntee olonsa erittäin tai melko hyväksi, kun taas 10,2 % kokee olonsa keskinkertaiseksi tai huonoksi.

8. ja 9. luokkalaisten keskuudessa vastaavat luvut ovat 82 % ja 18 %, ja lukiolaisilla 69,8 % ja 30,2 %

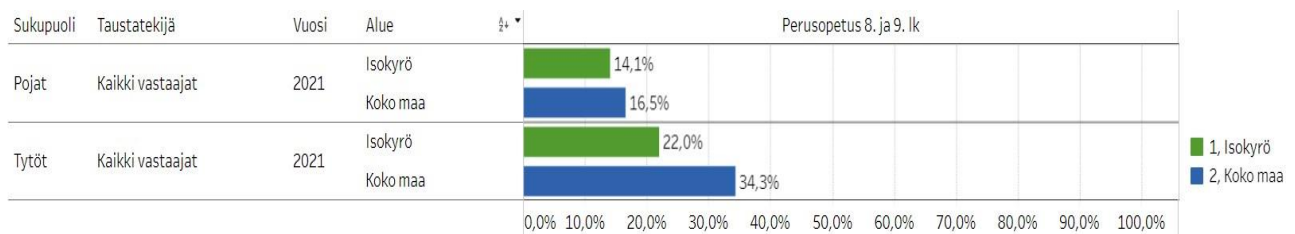
Luvut eivät ole muuttuneet paljoa vertailussa vuosien 2019 ja 2021 välillä muilla kuin lukiolaisilla 3,7 %, johtuen suurella todennäköisyydellä tuolle aikavälille sijoittuneen koronapandemian mukanaan tuomasta etäopiskelusta.

Alue: Isokyrö Sukupuoli: Yhteensä

Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % (Lähde: Sotkanet.fi)

Valtakunnallisessa vertailussa 8. ja 9. luokkalaisten pojat ja tytöt Isossakyrössä voivat kuitenkin paremmin, kuin koko maassa yleensä. Tilastoa ei ole saatavissa 4. ja 5. luokkalaisten ja lukiolaisten osalta.

Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % Isokyrö/koko maa sukupuolittain (Lähde: Sotkanet.fi)

Tupakkatuotteiden, sähkösavukkeen ja alkoholin käyttö

Tupakka ja alkoholituotteiden käytön kokeilua näkyy jo 4. ja 5. luokilla, mutta säännölliseksi kuvattava käyttö lisääntyy vasta yläasteella. Alla oleva taulukko kuvaa isokyröläisten 8. ja 9. luokkalaisten sekä 1. ja 2. vuoden lukiolaisten alkoholin, tupakan, sähkösavukkeen ja nuuskan säännöllistä käyttöä. Positiivista on huomata, että näiden tuotteiden käyttö vähenee lukioidessa ja lukiolaistenkin keskuudessa käyttö on vähentynyt vuosien 2019 ja 2021 välillä.

Alue: Isokyrö Sukupuoli: Yhteensä

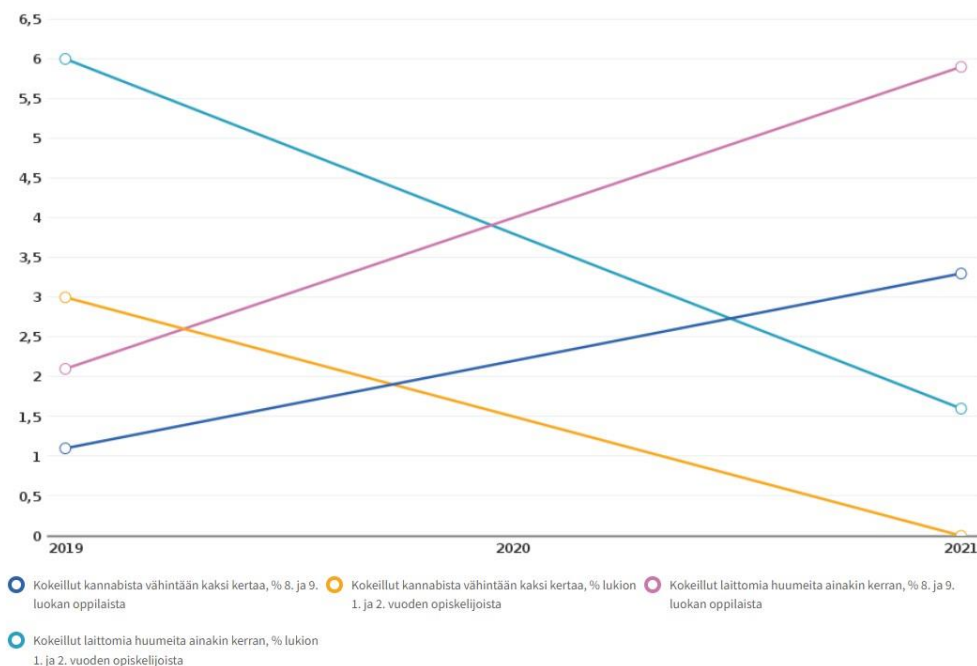

Tupakan, sähkösavukkeiden, alkoholin sekä nuuskan käyttö, % (Lähde: Sotkanet.fi)

Kannabis ja laittomat huumeet

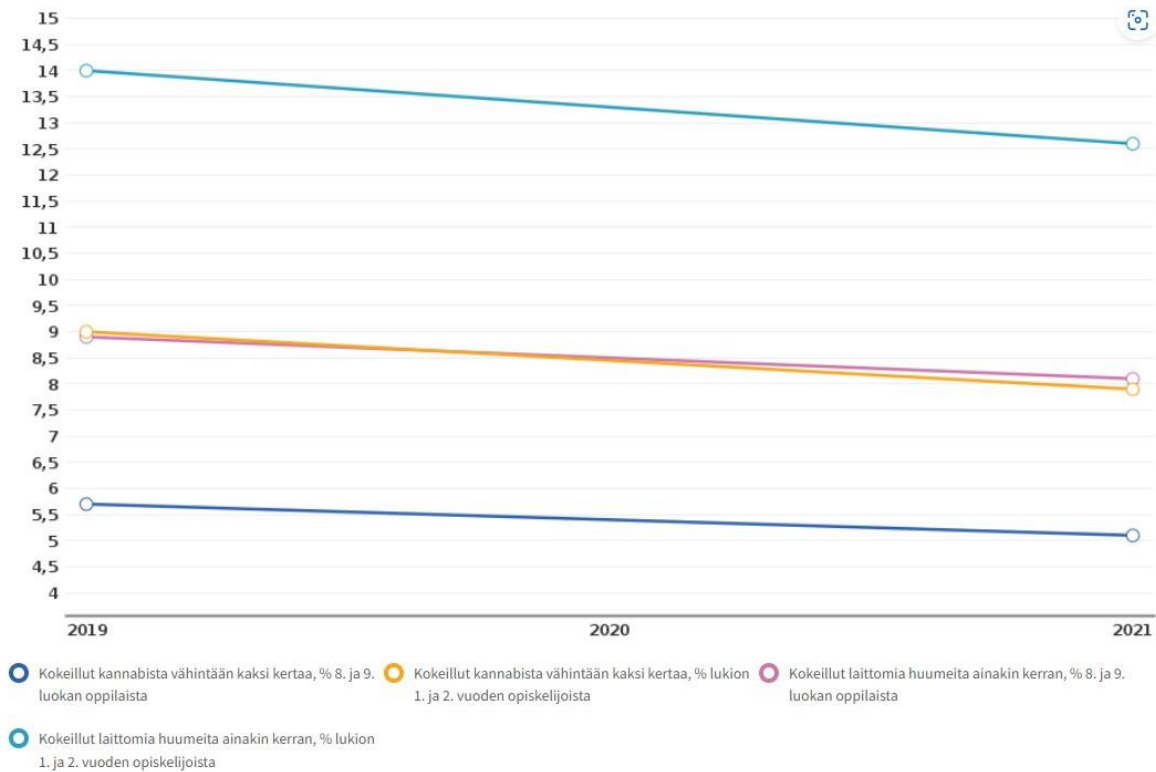
Vertailu Isonkyrön ja koko maan 8. ja 9. luokkalaisten kannabiksen ja laittomien huumeiden kokeilusta kertoo huolestuttavasta suunnasta. Valtakunnallisesti prosenttiosuudet ovat hieman laskeneet molempien ikäryhmien osalta, mutta Isossakyrössä ne ovat yläasteikäisillä nousseet vuosien 2019 ja 2021 välillä, varsinkin laittomien huumeiden osalta. Tämä on sellainen asia, johon tulee eritoten kiinnittää huomiota ennalta ehkäisevän työn osalta koulujen päihdekasvatuksessa. Positiivista on kuitenkin myös huomata kokeilujen lasku lukiolaisten kohdalla.

Alue: Isokyrö Sukupuoli: Yhteensä

Kannabiksen ja laittomien huumeiden kokeilu, % 8. ja 9. luokkalaisten ja 1. ja 2. vuoden lukiolaisten Isokyrö (Lähde: Sotkanet.fi)

Alue: Koko maa Sukupuoli: Yhteensä

Kannabiksen ja laittomien huumeiden kokeilu, % 8. ja 9. luokkalaiset ja 1. ja 2. vuoden lukiolaiset koko maa (Lähde: Sotkanet.fi)

Rahapeliä pelaaminen viikoittain

Valtakunnallisesti verrattuna isokyröläiset nuoret pelaavat rahapelejä jonkin verran vähemmän kuin muualla maassa ja niiden suosio on selkeästi laskenut vuosien 2019 ja 2021 aikana, varsinkin lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden keskuudessa.

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2019	2021
Pelaajia rahapelejä viikoittain, % 8. ja 9. luokan oppilaista info ind. 3146	Koko maa	yhteensä	4,6	4,1
	Isokyrö		3,4	1,7
Pelaajia rahapelejä viikoittain, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista info ind. 3151	Koko maa		3,6	2,2
	Isokyrö		5,9	1,6

Pelaajia rahapelejä viikoittain, % 8. ja 9. luokkalaiset ja 1. ja 2. vuoden lukiolaiset Isokyrö ja koko maa (Lähde: Sotkanet.fi)

Osallisuuden kokeminen

Isonkyrön 8. ja 9. luokkalaisten osuus niistä, jotka kokevat erittäin heikkoa osallisuuden tunnetta on hieman korkeampi valtakunnalliseen tasoon verrattuna, ja prosenttiosuus on noussut vuosien 2019 ja 2021 välillä. Positiivista on kuitenkin huomata, että lukiolaisten osalta osallisuuden tunne on parantunut näiden vuosien välillä ja erittäin heikkoa osallisuutta kokevien osuus on tällä hetkellä useamman prosenttiyksikön valtakunnallista tasoa alempana.

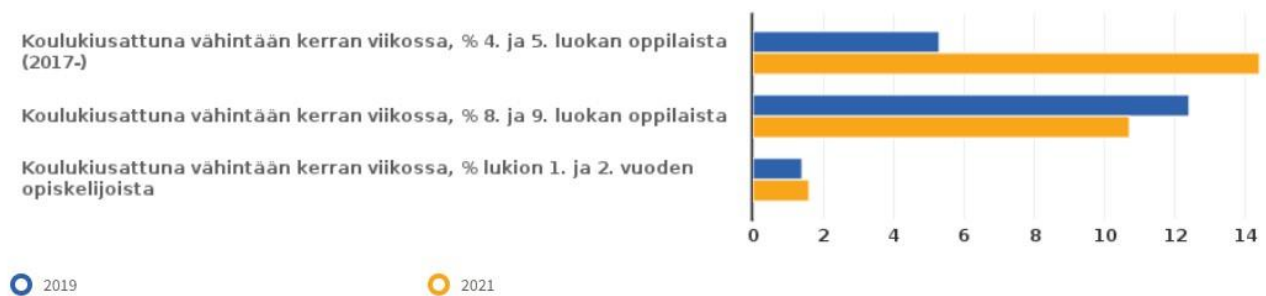
Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2019	2021
Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 8. ja 9. luokan oppilaista info ind. 5680	Koko maa	yhteensä	8,4	11,4
	Isokyrö		9,4	13,0
Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista info ind. 5681	Koko maa		7,1	9,4
	Isokyrö		7,4	6,7

Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 8. ja 9. luokkalaisten, 1. ja 2. vuoden lukiolaiset Isokyrö ja koko maa (Lähde: Sotkanet.fi)

Koulukiusaaminen

Viikoittaisen koulukiusaamisen kasvu 4. ja 5. luokkalaisten keskuudessa vuosien 2019 ja 2021 aikana on huolestuttava suuntaus, johon tulee puuttua kaikin keinoin. Myös isokyröläisten 8. ja 9. luokkalaisten keskuudessa koulukiusaamista tapahtuu enemmän kuin valtakunnallisessa vertailussa. Vuoden 2021 tulosten mukaan Isossakyrössä 10,7 % kokee kerran viikossa koulukiusausta, kun vastaava luku koko maan osalta on 6,0 %. Lukioon siirryttäessä koulukiusaamisen määrä laskee selkeästi.

Alue: Isokyrö Sukupuoli: Yhteensä

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. sekä 8. ja 9. luokkalaisten, ja 1. ja 2. vuoden lukiolaiset Isokyrö (Lähde: Sotkanet.fi)

3.2 Fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move! – tulokset syksy

2022

Move! on perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn valtakunnallinen mittaus- ja palautejärjestelmä, jonka keskeisenä tarkoituksena on kannustaa omatoimiseen fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen. Move!-mittaustuloksia hyödynnetään esimerkiksi koulujen liikunnanopetuksessa, kouluterveydenhuollon järjestämissä terveystarkastuksissa sekä valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten hyvinvointitoimenpiteiden suunnittelussa, seurannassa ja arvioinnissa. Järjestelmässä mitataan fyysisiä ominaisuuksia (kestävyys, nopeus, voima ja liikkuvuus), motorisia taitoja (tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot) ja havaintomotorisia taitoja. Isossakyrössä syksyn 2022 Move!-mittaukseen osallistui 5. luokkalaisia yhteensä 49 henkilöä (21 poikaa ja 28 tyttöä) sekä yhteensä 8. luokkalaisia yhteensä 66 henkilöä (30 poikaa ja 36 tyttöä).

Fyysisen toimintakyvyn kokonaistulos ilmaisee prosenttiosuuden oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla.

Luokka / Klass	Pojat / Pojkar	Tytöt / Flickor	Yhteensä / Totalt
5. luokka/5. klass	63.2 %	48.1 %	54.3 %
8. luokka/8. klass	63.3 %	61.8 %	62.5 %
molemmat luokat/båda klasserna	63.3 %	55.7 %	59.1 %

Fyysisen toimintakyvyn kokonaistulos Isokyrö syksy 2022 (Lähde: Move!-mittaus 2022)

Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa – Liitu 2022 valtakunnalliset tulokset kertovat, että liikkumissuosituksen saavutti v. 2022 kolmasosa (33 %) lapsista ja nuorista. Tämä näkyy myös Isonkyrön Move! – mittauksen tuloksissa. Valtaosa lapsista ja nuorista liikkui omatoimisesti, puolet urheiluseuroissa, kuitenkin osuudet ovat laskeneet kaikissa ikäryhmissä.

Lapset raportoivat yleisimmin käytetyiksi liikuntapaikoiksi kevyen liikenteen väylät, oman tai kaverin pihan sekä luonnon. Luonnossa liikkuvien osuus kasvanut merkittävästi. Vaikka korona-aikana keskimäärin vähentynyt liikkuminen on alkanut elpymään, ei se ole kaikilla palannut korona-aikaa edeltäneelle tasolle. Suomessa on edelleen kasvava tarve edistää liikkumista suurimmalla osalla lapsista ja nuorista, erityisesti vanhemmissa ikäryhmissä, ja varsinkin tyttöjen osalta.

Tutkimustulokset osoittavat, että liikunnalla on positiivinen vaikutus fyysisen terveyden sekä yleisen jakamisen lisäksi myös mielenterveyteen, yksinäisyyden kokemisen estämiseen sekä osallisuuden tunteen kasvamiseen. Kaikki eivät kuitenkaan ole liikunnallisia, silloin tulee tukea muunlaiseen, kiinnostuksen mukaiseen harrastamiseen. Kunnan lapsille ja nuorille suunnattujen harrastusten tulee olla mahdollisimman monipuolisia, jotta ne tavoittavat koko kohderyhmän.

4 KUNNAN PERUSPALVELUT LAPSILLE, NUORILLE JA PERHEILLE

Kunta vaikuttaa lasten ja nuorten sosiaaliseen ympäristöön toiminnallisilla palveluilla, joita ovat muun muassa päivähoitoon, koulutukseen ja vapaa-aikaan liittyvät palvelut, sekä fyysiseen ympäristöön kohdistuvalla toiminnalla kuten muun muassa asuntopolitiikalla ja vastaamalla kunnan toimitiloista, liikennejärjestelyistä ja yleisistä alueista.

4.1 SIVISTYSPALVELUT

4.1.1 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen sisältöä ohjaa valtakunnallinen lainsäädäntö, kunnallinen päätöksenteko ja varhaiskasvatuksen linjaamat päätökset. Laadukkaana varhaiskasvatuksen sisältö on turvattu opetushallituksen kirjaamalla valtakunnallisilla varhaiskasvatuksen perusteilla sekä paikallisella, 1.8.2023 voimaan astuneella varhaiskasvatussuunnitelmalla. Varhaiskasvatus on suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Pedagogiikalla tarkoitetaan erityisesti kasvatustieteelliseen tietoon perustuvaa, suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, jonka tavoitteena on edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä sekä oppimista. Laadukas varhaiskasvatus toteutetaan vuorovaikutuksessa huoltajien kanssa, joilla on ensisijainen kasvatusvastuu lapsesta.

Varhaiserityiskasvatuksen tehtävänä on tunnistaa lapsen tuen tarve ja järjestää tarkoituksenmukaista tukea mahdollisimman pian tarpeen ilmettyä. Tukitoimien tarkoituksena on edistää lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia sekä ehkäistä lapsen ongelmien syntymistä, kasvamista ja monimuotoistumista. Tukitoimet toteutetaan kolmiportaisen tuen mallilla, joka on käytössä myös esi- ja perusopetuksessa. Varhaiskasvatuksessa annettava tuki muodostaa joustavan jatkumon lapsen siirtymässä esiopetukseen ja myöhemmin perusopetukseen. Kolmiportaisuus muodostuu eritasoisista tukimuodoista, joita ovat yleinen tuki, tehostettu tuki ja erityinen tuki.

Valssi -laadun arviointijärjestelmä on otettu kunnan varhaiskasvatuksen käyttöön 1.8.2023. Varhaiskasvatuksen laatua arvioidaan toimintavuoden aikana eri menetelmillä lasten, perheiden, kasvattajien sekä tarpeen mukaan Isonkyrön kunnan toimesta. Vuosittain tehdään tyytyväisyyskysely, jonka tuloksia käytetään varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseen.

Isonkyrön varhaiskasvatuspaikat ovat päiväkoti Pikkutervakko ja päiväkoti Villimetsä, jossa tarjotaan myös vuorohoitoa, sekä Orismalan ryhmäperhepäiväkoti. Kunnassa on 2 perhepäivähoitajaa. Lisäksi

kunnassa toimii palvelusetelillä yksityinen Pilke päiväkoti Loikka. Vaihtoehtona kunnan järjestämälle varhaiskasvatukselle perhe voi valita palvelusetelin tai KELA:n lasten kotihoidontuen tai lasten yksityisenhoidon tuen. Varhaiskasvatusjohtaja vastaa kunnan varhaiskasvatuspalveluista.

4.1.2 Aamu – ja iltapäivätoiminta

Isossakyrössä järjestetään koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa Keskustan, Kylkkälän ja Valtaalan alakouluissa. Toimintaan haetaan Daisy-sovelluksen kautta apip-toiminnan hakemuksella koko lukuvuodelle. Apip-toimintaa järjestetään, mikäli osallistujia ilmoittautuu syksyllä alkavaan toimintaan vähintään kahdeksan. Aamu- ja iltapäivätoimintaan ovat oikeutettuja esiopetuksen oppilaat, 1- ja 2-vuosiluokkien oppilaat sekä erityisen tuen päätöksen saaneet perusopetuksen oppilaat, jotka eivät tarvitse avustajaa ja soveltuvat muuten ilman avustajaa aamu- ja iltapäivätoiminnan ryhmiin.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä, lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvua, edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa, sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta, tarjota lapsille monipuoliset mahdollisuudet osallistua ohjattuun ja virkistävään toimintaan, sekä mahdollistaa lepo rauhallisessa ympäristössä, ammattitaitoisen ja tehtävään soveltuvan henkilön valvonnassa.

4.1.3 Esiopetus

Esiopetuksen tavoitteena on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lapsen kehitys- ja oppimisedellytyksiä, sekä vahvistaa lapsen sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskemusten avulla. Esiopetusta järjestetään Keskustan, Kylkkälän ja Valtaalan kouluissa. Esioppilaiden päivähoitoa järjestetään päiväkodissa, perhepäivähoidossa sekä aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Esiopetus on maksutonta.

4.1.4 Perusopetus

Isonkyrön kunnan järjestämässä perusopetuksessa on lukuvuosittain noin 530 perusopetuksen oppilasta ja noin 50 esioppilasta. Kunnassa on myös oma lukio, jossa opiskelee noin 100 nuorta. Perusopetuksen 0–6-vuosiluokkien opetusta järjestetään Keskustan koulussa, jossa on esiopetus mukaan lukien noin 220 oppilasta, sekä Kylkkälän ja Valtaalan kouluissa, joissa esiopetus mukaan lukien on yhteensä noin 170 oppilasta. Perusopetuksen vuosiluokkien 7–9 opetusta järjestetään lukion kanssa yhteisissä tiloissa toimivassa koulukeskuksessa. Yläkoulussa on oppilaita noin 190. Vuonna 2016 on hyväksytty uudet perusopetuksen opetussuunnitelmat, jotka otettiin käyttöön alakouluilla elokuussa 2016 ja yläkoululla porrastetusti luokka-aste kerrallaan elokuusta 2017 alkaen.

Koulut huolehtivat kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä järjestämällä luokkakohtaisia vanhempainiltoja, opettajien ja vanhempien yhteisiä tapaamisia, sekä kutsumalla vanhemmat kouluun avoimien ovien päivien aikana ja muina erityisinä teemapäivinä. Oppilailla on mahdollisuus olla mukana muun muassa vanhempaintapaamisissa. Yhteistyö oppilasasioissa alkaa jo viimeistään päiväkodista ja jatkuu koko perusopetuksen ajan. Luokanopettajat ja päiväkodin lastentarhanopettajat keskustelevat huoltajien luvalla koulunsa aloittavista oppilaista niin sanotuissa siirtopalaverissa oppilaiden aloittaessa koulunsa. Yläkoulussa luokanvalvoja huolehtivat kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä yhdessä apulaisrehtorin, kuraattorin, opinto-ohjaajan ja aineenopettajien kanssa. Luokanopettaja ja -valvoja seuraa erityisesti oppilaan poissaoloja sekä oppilaan edistymistä hänen opinnoissaan. Kaikilla kouluilla käytetään sähköistä Wilma- järjestelmää lisä-mässä koulun ja kodin välistä tietojen vaihtoa sekä yhteistyötä.

Koulukeskuksessa on yläkoulun ja lukion yhteinen opinto-ohjaaja, mutta opintojen ohjaaminen kuuluu osaltaan kaikille opettajille, ja opettajat ohjaavat oppilaita myös omien oppituntiansa yhteydessä. Oppilaita ohjataan erityisesti nivelvaiheissa, kun he siirtyvät esiopetuksesta perusopetukseen, kuudennelta vuosiluokalta yläkouluun ja perusopetuksen jälkeisiin opintoihin joko lukioon tai ammatilliseen oppilaitokseen. Jokaiselle perusopetuksensa päättäneelle isokyröläiselle nuorelle pyritään järjestämään opiskelupaikka toisen asteen koulutuksesta. Lähiseudun oppilaitoksiin tehdään ennalta tutustumiskäyntejä. Koulutuspaikan kanssa yhteistyö on jatkunut, niin sanotusti saattaen vaihtaen, vielä perusopetuksen jälkeisenä syksynä, jolloin oppilas on jo siirtynyt toisen asteen oppilaitokseen. Koulunkäynnin ohjaajat auttavat oppilaita opiskeluun liittyvissä asioissa. Ohjaajat ovat pääsääntöisesti yleisavustajia ja toimivat ohjaajina tarpeen mukaan eri luokissa. Isonkyrön kunnassa on 13 vakinaisessa työsuhteessa olevaa koulunkäynnin tai apip-toiminnan ohjaajaa, joista kuusi toimii Keskustan koululla, kaksi Kylkkälän ja Valtaalan koululla ja kolme yläkoululla. Alakoulujen koulunkäynnin ohjaajat huolehtivat myös kouluillaan aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksesta. Koulut ovat mukana monissa hankkeissa, kuten esimerkiksi joustavat opetusryhmät ja koulun jälkeen tarjottavat harrastamisen Suomen mallin kerhot.

Erytisopetusta järjestetään kaikilla kouluilla. Keskustan koululla on koko kunnan perusopetuksen vuosiluokkien 0–6 erityisluokka, jossa opettajana on erityisluokanopettaja. Keskustan koulussa on myös laaja-alainen erityisopettaja. Hän huolehtii erityisesti oppilaiden puhe-, lukemis- ja kirjoittamisvaikeuksien minimoimisesta. Kylkkälän ja Valtaalan kouluilla on lisäksi yhteinen kiertävä erityisopettaja, joka toimii myös varhaiskasvatuksessa. Perusopetuksen 7–9-vuosiluokilla on yksi erityisluokka, jossa opettajana on luokkamuotoista erityisopetusta antava erityisluokanopettaja. Yläkoulussa on lisäksi erityisopettaja, joka antaa osa-aikaista erityisopetusta ja tukea eriasteisissa oppimis- tai sopeutumisvaikeuksissa. Oppilaita autetaan heidän oppimisvaikeuksissaan niin sanotun kolmiportaisen tukijärjestelmän avulla.

Yleinen tuki on tarkoitettu kaikille oppilaille. Mikäli se ei ole riittävä, siirrytään tehostettuun tukeen, jota annetaan oppilaan oppimista kuvaavan pedagogisen arvion perusteella. Tehostettua tukea saavalle oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma, jota tarkastetaan lukuvuosittain. Mikäli tehostettukaan tuki ei ole riittävä, oppilaalle tehdään huoltajien kanssa käytyjen keskustelujen jälkeen pedagoginen selvitys, jonka perusteella hänelle voidaan myöntää erillisellä päätöksellä mahdollisuus saada erityistä tukea. Erytisen tuen päätös on määräaikainen ja siinä määritellään oppilaan koulupaikka, tarvittavat resurssit ja oppiaineiden mahdollinen yksilöllistäminen. Päätöksen teossa toimitaan moniammatillisesti ja kuullaan oppilaan huoltajaa. Päätöksen

teon jälkeen oppilaalle laaditaan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, HOJKS, joka tarkastetaan lukuvuosittain. Mikäli tuen tarve vähenee tai lakkaa, palataan järjestelmässä takaisin saman kolmiportaisen tukijärjestelmän portaita. Erityisen tuen piiristä siirrytään takaisin tehostettuun tukeen ja sieltä yleisen tuen piiriin.

Isonkyrön kunnassa toimii vuoden 2023 alusta alkaen kolme lastensuojeluyksikköä, joissa jokaisessa on perusopetuksen pienryhmä. Jokaisessa yksikössä toimii yksi opettaja ja kaksi ohjaajaa.

4.1.5 Lukio

Kyrönmaan lukiossa opiskelee noin 103 opiskelijaa. Lukion opettajista osa on yhteisiä yläkoulun kanssa. Myös lukiossa opiskelijan henkilökohtainen ohjaus ja tuki jatkuvat läpi lukioajan. Lukion tavoitteena on antaa valmiudet jatko- opintoihin korkea-asteella (yliopistot ja ammattikorkeakoulut) ja ammatillisella toisella asteella. Kyrönmaan lukiossa ryhmänohjaajat huolehtivat opinto-ohjaajan lisäksi osaltaan opiskelijoiden ohjaamisesta ja haastattelevat ryhmänsä opiskelijat vähintään kerran lukuvuodessa. Ryhmänohjaajat keskustelevat opiskelijoiden kanssa sekä usein myös aineenopettajan, nuorisokuraattorin, opinto-ohjaajan tai johtavan rehtorin kanssa oppilaiden opintojen etenemisen solmukohdista sekä ovat opinto-ohjaajan ja rehtorin lisäksi lähin linkki koteihin. Kyrönmaan lukion ensimmäisen vuoden opiskelijoille tehdään luki-seula erityisopettajan johdolla. Erityisopettaja tekee tarvittaessa myös jatkotestit. Erityisopettaja tekee myös muita testejä tarvittaessa ja antaa erityisopetusta sekä tukea opintoihin liittyvissä ongelmissa.

Lukuvuosittain järjestettävät vanhempainillat ovat osa vanhempien kanssa tehtävää viestintää ja yhteistyötä. Huoltajien kanssa pidetään palaverreja aina tarvittaessa.

4.1.6 Kuraattori

Kuraattori on isokyröläisten nuorten tukena monimuotoisissa elämäntilanteissa. Kuraattorin tavoittaa parhaiten koulukeskuksesta, joka on hänen pääasiällisin työyhteisönsä. Hänen tehtävänsä on huolehtia myös alakoulujen sosiaalityöstä ja osallistua kaikkien koulujen oppilashuoltotyöhön. Kuraattorin asiakkaita ovat oppilaat, oppilasryhmät, vanhemmat (huoltajat) sekä kouluyhteisö. Työn tavoitteena on ongelmien ennaltaehkäiseminen, oppilaiden ja heidän perheidensä tukeminen sekä tiivis yhteistyö oppilaan koulunkäyntiin liittyvissä asioissa etenkin kouluyhteisön, kodin, terveydenhuollon ja sosiaalitoimen kanssa.

Kuraattori tapaa henkilökohtaisesti jokaisen seitsemäsluokkalaisten oppilaan ja lukion ensimmäistä vuotta opiskelevan opiskelijan. Kuraattori osallistuu koulun erilaisiin tapahtumiin, kuten niin sanottuun ryhmäytyspäivään koulujen alkaessa. Kuraattori on koulujen sosiaalityöntekijä ja aikuinen, jota peruskoululaisten ja myös lukio-opiskelijoiden on helppo lähestyä erilaisissa asioissa. Kuraattori kannustaa nuorten aktiivisuutta oman elämänsä hallintaan sekä tukee sosiaaliseen ja psyykkiseen kehitykseen liittyvissä ongelmissa.

1.1.2023 alkaen kuraattorin työnantajana toimii Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue.

4.1.7 Opiskeluhoito

Kaikilla kouluilla toimivat moniammatilliset oppilashuoltoryhmät, joihin kuuluvat lukion ja yläkoulun apulaisrehtori, nuorisokuraattori, opettaja/opinto-ohjaaja ja rehtori/koulunjohtaja sekä asioista riippuen myös terveyskeskuspsykologi. Tarvittaessa kokouksiin osallistuu myös oppilaiden huoltajia, luokanvalvoja, ryhmänohjaajia ja aineenopettajia. Myös oppilaita osallistuu kokouksiin, kun asioiden käsittely sitä vaatii. Alakoulusta yläkouluun siirtyvistä pidetään tiedonsiirtopalaveri yläkoulun rehtorin, opinto-ohjaajan, nuorisokuraattorin ja erityisopettajan sekä luokanopettajan kesken. Ryhmien kokouksista laaditaan muistiot.

Yksilöllisessä opiskeluhoitossa yksittäisen oppilaan asioiden käsittelyä varten sekä perusopetuksessa että lukiossa perustetaan tapauskohtaisesti monialainen asiantuntijaryhmä, jonka koostumus vaihtelee tapauskohtaisesti. Ryhmän perustaminen vaatii oppilaan ja/tai huoltajan suostumuksen ja ryhmän kokoa tilanteen mukaan joko kuraattori, rehtori tai luokanvalvoja/ryhmänohjaaja. Ryhmä voi konsultoida tarvittavia asiantuntijoita kuten terveydenhoitajaa ja psykologia. Ryhmässä sovitut asiat kirjataan oppilashuoltokertomukseen ja asiakasrekisteriin.

Oppilashuollosta vastaa yläkoulun ja lukion apulaisrehtori.

4.2 HYVINVOINTIPALVELUT

4.2.1 Nuorisopalvelut

Nuorisopalveluissa käytännön asioita hoitavat vapaa-aikaohjaajat. Nuorisopalveluiden toiminta kohdistuu pääasiassa kouluikäisiin ja nuoriin aikuisiin. Yhteistyötä tehdään muun muassa koulujen, Isonkyrön seurakunnan ja lähikuntien nuoriso- ja liikuntatoimien kanssa.

Nuorisopalveluilla on nuorisotila, joka sijaitsee kunnanviraston alakerrassa. Nuorisotila on auki kolme kertaa viikossa siten, että eri-ikäisille nuorille on omat aikansa. Nuorisotilassa on myös nuorten neuvonta- ja tiedotuspiste. Nuorisopalvelut järjestää loma-aikoina toimintaa, kuten tapahtumia ja retkiä. Vapaa-aikaohjaaja osallistuu mahdollisuuksien mukaan koulun erilaisiin tapahtumiin, kuten niin sanottuun ryhmäytyspäivään koulujen alkamisen yhteydessä ja pitää lisäksi viikoittain koulupäivystystä yläkoululla/lukiossa yhdessä seurakunnan nuorisotyöntekijän kanssa. Nuorten kohtaaminen, kuunteleminen ja neuvominen on tärkeä osa työtä.

Isokyrö on mukana valtakunnallisessa nuortenideat.fi –vaikuttamispalvelussa, jonka kautta nuoret voivat tehdä ehdotuksia ja vaikuttaa heitä koskeviin asioihin. Kunnassa toimii lapsia ja nuoria koskeva

monialainen työryhmä, jossa on edustajia eri tahoilta sekä kunnasta että sen ulkopuolelta. Isonkyrön harrastamisen Suomen mallin koordinointi kuuluu toisen vapaa-ajanohjaajan tehtävänkuvaan. Mallin avulla luodaan lapsille ja nuorille erilaisia harrastamisen mahdollisuuksia koulupäivän yhteyteen.

4.2.2 Etsivä nuorisotyö

Etsivä nuorisotyö on tarkoitettu niille 15–28-vuotiaille nuorille, jotka tarvitsevat apua elämänhallintaan sekä tulevaisuuden suunnitteluun. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle varhaista tukea ja on tukena tarvittavaan palveluun hakeutumisessa. Etsivän nuorisotyön palveluun kuuluvat esimerkiksi ohjauskeskustelut, opiskelupaikan tai työharjoittelupaikan hakemisessa avustaminen, tutustumisvierailut kouluihin tai Kelan kanssa asiointissa avustaminen sekä elämänhallinnan opetteleminen yhdessä nuoren kanssa. Etsivän nuorisotyön palvelut ovat ilmaisia ja vapaaehtoisia. Nuori voi ottaa yhteyttä itse tai nuoren läheinen voi olla yhteydessä etsivään nuorisotyöntekijään. Etsivä nuorisotyöntekijä tekee laaja-alaista ja tiivistä yhteistyötä mm. sosiaalitoimen, oppilaitosten, työvoimatoimiston, puolustusvoimien ja nuorten työpaja Följyn kanssa.

4.2.3 Liikuntapalvelut

Isonkyrön kunnassa tuetaan kuntalaisten liikkumista ja eri harrasteryhmien toimintaan tarjoamalla yhdistyksille muun muassa maksuttomat sisäliikuntatilat sekä toiminta-avustuksia. Isonkyrön kunnassa on lisäksi monipuoliset ulkoliikuntaharrastemahdollisuudet, niin kesä- kuin talvilajien harrastamiseen. Seurojen toiminta on aktiivista ja lajeja on useita, mikä johtaa siihen, että sisäliikuntatilojen vuoroista on pulaa. Lasten ja nuorten liikuntaharrastustoiminnasta vastaavat pääsääntöisesti liikuntaseurojen ja yhdistysten ryhmät, joita ohjaavat lasten vanhemmat tai muut vapaaehtoiset harrasteohjaajat. Kunnan liikuntatoimi järjestää myös liikuntakampanjoita sekä tapahtumia mahdollisuuksien mukaan. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin peruspalvelutehtäviin kuuluvan toiminnan tukeminen edellyttää jatkossakin, että käytettävissä olevat puitteet vastaavat paikallista kysyntää.

Uimahalli Pärskeessä lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus käydä uimassa paitsi vapaa-aikana myös koululaisuinneissa. Uimahallia voivat käyttää kaikenikäiset ja lapset ovatkin iso asiakasryhmä. Uimahallissa järjestetään myös erilaisia tapahtumia, kuten uimakouluja, uimakerhoja ja vesidiskoja lapsille ja nuorille.

4.2.4 Kirjastopalvelut

Isonkyrön pääkirjasto sijaitsee keskeisellä paikalla Keskustan koulun, Isonkyrön yläkoulun ja Kyrönmaan lukion sekä liikuntahallin ja Areenan kanssa. Seinäjoen kaupungilta ostetaan kirjastoautopalvelut siten,

että kirjastoauto käy vuoroviikoin Valtaalan koululla ja Kylkkälän koulun/päiväkoti Pikkutervakon pihalla. Lapset ja nuoret ovat kirjaston tärkeä asiakasryhmä ja heitä käykin kirjastossa paljon. Kirjastossa on lasten- ja nuortenosastot, joihin uutta aineistoa hankitaan säännöllisesti. Lasten ja nuorten osastoilla on kirjojen lisäksi elokuvia, cd-romeja, konsolipelejä ja musiikkiäänitteitä sekä lehtiä, joita voi lainata tai lueskella. Kirjastossa on asiakaskäyttöön varattuja tietokoneita. Kirjastossa voi pelata myös lautapelejä tai tehdä rauhassa läksyjä.

Kirjasto ja koulu tekevät koko ajan yhteistyötä. Koululaiset käyvät lainaamassa, suorittavat lukudiplomeita ja osallistuvat tiedonhaun opetukseen. Koululaisille järjestetään myös kirjavinkkaustunteja sekä kirjailijavierailuja ja kirjastovälitunteja mahdollisuuksien mukaan. Myös kirjasto ja kunnan päivähoito tekevät yhteistyötä. Päivähoitoryhmät mm. lainaavat kirjoja ja osallistuvat satutunneille. Kirjasto järjestää myös erilaisia lasten ja nuorten tapahtumia sekä satutunteja. Kirjastossa luetaan ja lainataan, kokoonnutaan, odotetaan kyytejä ja vietetään aikaa.

4.2.5 Kulttuuripalvelut

Isonkyrön kunnan kulttuuritoimen lapsille suunnatusta toiminnasta tärkein on vuosittain marras-joulukuussa järjestettävät lasten kulttuuriviikot. Kulttuuriviikkojen aikana järjestetään monipuolista ohjelmaa lapsille. Kulttuuritoimi toimii kulttuuriviikkojen ohjelman kokoajana ja organisaattorina. Kulttuuriviikkojen ohjelmassa on sekä kulttuuritoimen järjestämiä tapahtumia, että eri toimijoiden, muun muassa seurojen ja yhdistysten tapahtumia. Kulttuuritoimi järjestää kulttuuriviikkojen aikana lapsille konsertteja, näytelmiä ja esityksiä.

Kulttuuriviikkojen lisäksi kulttuuritoimi järjestää mahdollisuuksien mukaan yksin tai yhteistyössä muiden tahojen kanssa erilaista lapsille suunnattua toimintaa kuten teatteriretkiä, esityksiä ja muuta kulttuuritoimintaa. Kulttuuritoimi tekee paljon yhteistyötä päivähoiton ja koulujen kanssa.

Kulttuuripalvelut on yhteistyössä sivistyspalveluiden kanssa laatinut kulttuurikasvatussuunnitelman, jota päivitetään tarvittaessa.

4.2.6 Nuorisovaltuusto

Isossakyrössä on 1.6.2017 alkaen ollut nuorisovaltuusto, jossa on 8 varsinaista jäsentä sekä 2 varajäsentä. Nuorisovaltuuston toimikaika on kaksi vuotta. Nuorisovaltuusto pyrkii vaikuttamaan nuorisoon liittyviin asioihin Isossakyrössä, sekä edistää nuorten ja kunnan päättäjien välistä yhteistyötä. Nuorisovaltuusto toimii nuorten äänenä lautakuntien kokouksissa sekä edistää ja kehittää nuorten asemaa kunnassa ilman puoluepoliittisia tai uskonnollisia sidonnaisuuksia. Nuorisovaltuuston tehtävänä on myös luoda kunnan nuorille lisää virikkeellistä toimintaa. Nuorisovaltuusto toimii hyvinvointijohtajan ja

hyvinvointilautakunnan alaisuudessa. Nuorisovaltuustoa ohjaa vapaa-aikaohjaaja, ja toiminnassa ovat tukena myös luottamushenkilöistä koostuvat Nuva-kummit.

5 YLEISKATSAUS ETELÄ-POHJANMAAN HYVINVOINTIALUEEN LASTEN JA NUORTEN SEKÄ PERHEIDEN PALVELUIHIN ISOSSA- KYRÖSSÄ

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.1.2023, jolloin iso osa aikaisemmin kunnille kuuluneista palveluista siirtyi hyvinvointialueiden vastuulle. Isokyrö kuuluu Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueeseen ja tarkemmat tiedot palveluista, sekä yhteystiedot, löytyvät hyvinvointialueen nettisivuilta <https://www.hyvaep.fi>.

5.1 Perhekeskukset

Lapsille, nuorille ja perheille suunnattujen palvelujen kokonaisuudesta käytetään nimeä perhekeskus. Perhekeskus yhteensovittaa kuntien ja kuntayhtymien sekä järjestöjen ja seurakuntien palveluita ja toimintaa. Perhekeskus ei ole välttämättä yksittäinen rakennus vaan sen palvelut voi olla eri tavoin alueelle sijoitettuna.

Perhekeskus kokoaa kaikki lapsiperheen palvelut yhteen ja verkostoi erillään olevat palvelut niin, että jokainen lapsi ja perhe saa tarvitsemansa avun. Palvelu sisältää hyvinvointia ja terveyttä sekä kasvua ja kehitystä edistävät sekä varhaisen tuen, hoidon ja kuntoutuksen palvelut.

Perhekeskusten palveluista osa on kaikille avoimia palveluita, esim. neuvolapalvelut ja varhaiskasvatuksen tuottamat palvelut. Erityistasoisiin palveluihin sinun tai perheesi jäsenen tulee saada lähetä tai palvelussa pitää olla asiakkuus palveluita saadakseen. Näitä ovat muun muassa (erikoissairaanhoidon) erityistason palvelut tai lastensuojelun palvelut.

Perhekeskuksilla on myös käytössään OmaPerhe.fi, kansallinen verkkopalvelu, joka kokoaa kaiken perheille tarkoitetun tiedon, tuen ja palvelut yhteen paikkaan verkossa. OmaPerhe auttaa löytämään juuri sinun perheesi elämäntilanteeseen sopivaa apua ja ohjaa oman hyvinvointialueen palveluihin.

OmaPerhe sivuston sisältö koostuu asiantuntijatiedosta eri muodoissa, itsehoito- ja omatoimiohjeista sekä asukkaan ohjauksista fyysisen ja sähköisien palveluiden pariin. OmaPerhe on asiointikana, joka kokoaa perhekeskustyöhön liittyen yhteen kansallisten toimijoiden, hyvinvointialueen,

kuntien, 3. sektorin ja seurakuntien palveluja. Lisätietoa perhekeskustoiminnasta saa Seinäjoen perhekeskuksesta.

5.2 Lapsiperheiden kotipalvelu

Lapsiperheiden kotipalvelu on konkreettista apua lapsiperheen arjen haasteisiin ja sen keskeisin tavoite on vahvistaa perheen omia voimavaroja. Kotipalvelua voi saada toimintakykyä alentavan syyn perusteella esimerkiksi sairauden, synnytyksen, vamman, lapsen erityisyyden tai vanhemman uupumuksen takia. Palvelua voi pyytää vastaavalta perheohjaajalta ja siitä tehdään määräaikainen päätös vanhemmalle ja tapaamisista tehdään lyhyt kirjaus asiakastietojärjestelmään. Lisätietoa siitä kuka on oikeutettu tähän palveluun, saa Seinäjoen sosiaalipalveluista.

5.3 Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuollon tavoitteena on koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja oppilaiden terveyden edistäminen sekä terveen kasvun ja kehityksen tukeminen. Työtä tehdään luottamuksellisesti ja sovitusti yhdessä oppilaiden, huoltajien, koulun henkilökunnan ja muiden palveluntarjoajien kanssa.

Peruskoulussa terveydenhoitaja tapaa oppilaat vuosittain. Ensimmäisellä, viidennellä ja kahdeksannella luokalla tehdään laaja terveystarkastus, jonka tekemiseen osallistuvat terveydenhoitaja ja lääkäri. Laajaan tarkastukseen kutsutaan huoltajat mukaan. Opiskeluterveydenhuolto järjestää terveyden- ja sairaanhoitopalvelut opiskelijoille, mukaan lukien mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen sekä suun terveydenhuolto.

Opiskeluterveydenhuollon asiakkaita ovat ammatillisen koulutuksen ja lukion opiskelijat. Opiskeluterveydenhuollon palveluihin on oikeus kaikilla, jotka opiskelevat päätoimisesti vähintään kahden kuukauden ajan tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Opiskelijoille järjestetään terveydenhoitajan tarkastus ensimmäisenä opiskeluvuotena. Lääkärintarkastus tehdään ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuotena, jolle sitä ole tehty opiskelijaksi hyväksymisen yhteydessä. Lääkärintarkastus järjestetään jo ensimmäisenä opiskeluvuonna, jos opiskelija on erityisopetuksessa tai hänen terveydentilansa tai opiskelukykynsä on tarpeen selvittää opiskelualan tai tulevan ammatin vuoksi.

Koulupsykologin palvelut järjestetään Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen toimesta. Mikäli Isoonkyröön ei ole nimettyä koulupsykologia, ajanvarausasiassa voi ottaa yhteyttä kouluterveydenhoitajaan tai koulukuraattoriin.

5.4 Lapsiperhesosiaalityö

Lapsiperheiden haasteita voivat olla esimerkiksi uupuminen, kasvatuskysymykset, päihteet, mielen-terveyden ongelmat, perheväkivalta, koulunkäynti ja niin edelleen. Tarkoituksena on tukea perhettä niin, että lapsen on hyvä olla, kasvaa ja kehittyä. Palvelu on vapaaehtoista ja työ perustuu sosiaalihuoltolakiin ja lastensuojelulakiin.

Asiakkaana on 0–17-vuotias lapsi, mutta palvelussa huomioidaan ja osallistetaan kaikki perheenjäsenet. Asiakkaaksi voi hakeutua ottamalla yhteyttä itse tai yhteistyötahojen kautta. Yhteydenoton jälkeen lapselle tehdään palvelutarpeen arviointi, minkä aikana sosiaalityöntekijä arvioi yhdessä perheen ja yhteistyötahojen kanssa tilannetta ja tuen tarvetta.

Perheelle tarjottava tuki voi olla sosiaalihuollon asiakkuuden perusteella esimerkiksi sosiaalityöntekijän ohjausta ja neuvontaa, sosiaaliohjausta, kotiin järjestettävää perhetyötä, tukihenkilö- tai tukiperhetoimintaa, lapsiperheiden kotipalvelua tai lapsen harrastustoiminnan tukemista. Lisätietoa palveluista saa ottamalla yhteyttä Seinäjoen sosiaalipalveluun.

5.5 Psykiatriset palvelut

Lasten ja nuorten psykiatriset poliklinikat ja osastot sijaitsevat Seinäjoella. Psykiatrinen erikoissairaanhoito toteutetaan ensisijaisesti avohoidossa, johon tullaan lääkärin läheteellä. Avohoito toteutuu erikoislääkärin johtamassa moniammatillisessa työryhmässä yhteistyössä lapsen tai nuoren, hänen perheensä ja muiden hoitoon osallistuvien tahojen kanssa. Avohoidon poliklinikat ottavat potilaita vastaan pääsääntöisesti virka-aikaan ja ajanvarauksella.

Pikkulapsipsykiatrian poliklinikalle tullaan jo raskausajasta lähtien tai silloin, kun lapsi on 0–3-vuotias. Tavoitteena on tukea perheen hyvinvointia ja voimavaroja silloin, kun perustason tukimuodot eivät ole riittäviä. Lasten psykiatrian poliklinikalla tutkitaan ja hoidetaan psyykkisesti oireilevia 3–12-vuotiaita lapsia ja heidän perheitään. Nuorisopsykiatrian poliklinikalla arvioidaan, tutkitaan ja hoidetaan 13–18-vuotiaita nuoria.

Psykiatrian poliklinikoille ohjataan lapsia ja nuoria, joiden oireilu on niin vakavaa, etteivät perustason palvelut ole riittäviä. Perheen ja verkoston aktiivinen osallistuminen lapsen ja nuoren tutkimukseen ja hoitoon on tärkeää. Lisätietoa palveluista löytyy Etelä-Pohjamaan Hyvinvointialueen nettisivuilta.

5.6 Päihdehoito

Päihdepalvelut tulevat Etelä-Pohjanmaan hyvinvointipalvelujen kautta. Isossakyrössä ei ole erillistä päihdetyöntekijää, vaan aikuisten päihdeasioissa ohjausta ja tukea antavat aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijä sekä psykiatrinen sairaanhoitaja, ja lasten päihdeasioihin liittyen lastensuojelun sosiaalityöntekijä.

6 URHEILUSEURAT, JÄRJESTÖT JA SEURAKUNTA

6.1 Urheiluseurat ja järjestöt

Pääasiallisesti Isossakyrössä lasten ja nuorten liikuntatoimintaa järjestävät urheiluseurat, suurimpina seuroina Kyrön Voima eri lajijaostoineen, FBC Remix, Isonkyrön Metsästys- ja Ampumaseura, Pohjankyrön Rasti, Isonkyrön Voimistelijat ja Pohjankyrön Urheiluautoilijat. Liikuntaseurat tarjoavat ohjattua harjoittelua ja kilpailutoimintaa kaiken ikäisille lapsille ja nuorille. Urheiluseurojen toiminta on hyvin aktiivista ja kokoontumisia on useamman kerran viikossa. Kilpailutoiminta on myös aktiivista. Liikuntaharrastuksille on niin suuri kysyntä, ettei kaikille pystytä tarjoamaan heidän toivomaansa harrastusmahdollisuutta. Erityisesti vapaamuotoista, ei kilpailuun tähtäävää harrastetoimintaa toivotaan lisää ja seuroilakin olisi haluja sitä järjestää, jos tiloja ja ohjaajia löytyisi.

Nuorisojärjestöillä on erilaisia tapahtumia, kerhoja tai kursseja sekä lapsille, nuorille ja lapsiperheille. Aktiivisimmin toimivat nuorisojärjestöt ovat Kyrönmaan 4H-yhdistys, Mannerheimin Lastensuojeluliitto ja partiolippukunta Vainion Vesat. Aktiiviset kyläyhdistykset järjestävät omilla kylillään paljon toimintaa ympäri vuoden. Myös muita ympäri vuoden liikuntaa ja lasten ja nuorten toimintaa järjestäviä toimijoita Isossakyrössä on useita.

6.2 Seurakunnan lapsi- ja nuorisotyö

Isonkyrön seurakunta järjestää monenlaista toimintaa lapsille ja nuorille jumalanpalvelusten ja hengellisen kasvun tukemisen lisäksi. Seurakunnan tarjoamat toimintamuodot lapsille ovat päiväkerho, perhekerho, pyhäkoulu ja perhekirkot. Näistä päiväkerho tavoittaa suurimman osan lapsista ja heidän vanhemmistaan. Erilaiset nuorten kerhot kokoontuvat viikoittain, ja kesällä on retkiä sekä leirejä niin lapsille, perheille kun rippikoululaisillekin.

Seurakunta järjestää rippikouluja, jotka käydään yleensä 15-vuotiaana, eli 8. luokalla. Rippikoulun suorittaminen leirillä on kaikkein suosituin muoto käydä rippikoulu. Isonkyrön seurakunta järjestää sekä hiihtoloma- että kesärippikouluja. Rippikoulun opettajina toimivat nuorisotyönohjaaja, papit sekä kanttori.

Perheet voivat saada kirkon diakoniatyöltä tukea, neuvontaa ja ohjausta erilaisissa elämän kriisitilanteissa, ja myös kertaluonteista taloudellista apua. Kirkon diakoniatyöntekijät ovat sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia.

Lisää tietoa ja yhteystiedot löytyvät Isonkyrön seurakunnan nettisivuilta <https://www.isonkyronsrk.fi/>

7 LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMAN VISIO JA STRATEGISET TAVOITTEET

7.1 Visio

Isokyrö on kunta, jossa huomioidaan lapset, nuoret ja lapsiperheet. Isossakyrössä korostetaan lasten ja nuorten hyvinvointia ja erityistä suojelua. Lapsia ja nuoria kuunnellaan heille suunnatuissa palveluissa ja annetaan heille vaikuttamismahdollisuus. Isokyröläisillä vanhemmilla on ensisijainen vastuu lasten ja nuorten kasvatuksesta ja kehityksestä ja eri palvelut tukevat vanhempia heidän kasvatustehtäväänsä. Isokyröläisistä lapsista ja nuorista kasvaa kuntalaisia, joilla on vahva itsetunto. Lapset ja nuoret kokevat Isonkyrön turvalliseksi kotikunnaksi ja haluavat tulevaisuudessakin asua omassa kotikunnassa, jossa palvelut toimivat.

7.2 Strategiset tavoitteet 2023 – 2027

1. Lapsilla ja nuorilla on turvallinen arki ja kasvuympäristö, joka tukee kehittymistä
2. Lasten ja nuorten terveelliset elintavat vahvistuvat
3. Lasten ja nuorten osallisuuden ja yhteisöllisyyden tunne vahvistuu

Strategisten tavoitteiden toteuduttua Isossakyrössä elää entistä paremmin voivia lapsia ja vanhempia, oppivia ja hyvinvoivia koululaisia, sekä itsenäistyneitä ja yhteiskuntaan integroituneita nuoria aikuisia. Strategisilla tavoitteilla varmistetaan toimiva lasten ja nuorten palvelujärjestelmä, ja annetaan lapsille ja nuorille vaikuttamismahdollisuus itseään koskevissa asioissa, vahvistaen osallisuuden ja yhteisöllisyyden tunnetta.

1. Lapsilla ja nuorilla on turvallinen arki ja kasvuympäristö, joka tukee kehittymistä

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Vastuutaho
Tarjotaan laadukkaita palveluita lapsiperheille.	Jokainen palvelualue ottaa lapsiperheiden tarpeet huomioon suunnitellessaan ja kehittäessään toimintaansa.	Palvelualueiden kehittämissuunnitelmat	Kaikki palvelualueet
Tarjotaan monipuoliset asumismahdollisuudet lapsiperheille.	Isonkyrön asuntovuokraus Oy tarjoaa lapsiperheille soveltuvia laadukkaita, mutta kohtuuhintaisia asuntoja. Lapsiperheet otetaan huomioon tulevissa rakennusprojekteissa.	Kunnan alueella asuvien lapsiperheiden määrä Lapsiperheille soveltuvien asuntojen määrä kunnassa	Isonkyrön Asuntovuokraus Oy Elinvoimapalvelut
Tarjotaan viihtyisä ja turvallinen elinympäristö.	Kunnan aluetta suunnitellaan ja kehitetään turvallisuusennaltaehkäisevästi huomioiden, lisätään viihtyisyyttä	Turvallisuussuunnitelmat Riskikartoitukset	Tekniset palvelut

	<p>viherrakentamalla ja huomioiden kestävä kehitys. Tarjotaan ulko- ja sisäliikkumispaikkoja monipuolisesti. Lasten ja nuorten liikenneturvallisuus huomioidaan reittien ja teiden suunnittelussa, sekä merkitsemisessä.</p>	<p>Kehityssuunnitelmat</p> <p>Vuosittaiset huollot ja korjaukset</p>	
<p>Lisätään varhaista tukea kouluissa.</p>	<p>Vahvistetaan päivähoidon, koulun ja kodin välistä yhteistyötä, varmistetaan lasten ja nuorten palveluketjun saumattomuus, tehdään tiivistä moniammatillista yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa, karroitetaan ja ennaltaehkäistään oppimisvaikeuksia.</p>	<p>Vanhemmille suunnattujen tilaisuuksien ja palaverien määrä vuosittain</p> <p>Säännölliset yhteistyöpalaverit muiden toimijoiden kanssa</p> <p>Oppilaiden ja opiskelijoiden edistymisen säännöllinen seuranta</p>	<p>Sivistyspalvelut</p>
<p>Lisätään lasten ja nuorten turvallisuuden tunnetta.</p>	<p>Lisätään koulukiusaamista ehkäiseviä toimenpiteitä,</p>	<p>Kiusaamista ehkäisevät toimenpiteet koulussa</p>	<p>Sivistyspalvelut</p>

	<p>kehitetään tukioppilastoimintaa, tilastoidaan päiväkotien ja koulujen alueella tapahtuneita tapaturmia ja tehdään niiden perusteella ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä, pidetään leikkikentät ja pihalueet kunnossa, suunnitellaan liiketurvallisuutta lisääviä toimenpiteitä koulumatkoille. Varmistetaan, että jokaisella lapsella ja nuorella olisi vähintään yksi ”turvallinen aikuinen” lähipiirissään.</p>	<p>Tukioppilastoiminnan järjestämät toimenpiteet ja tapahtumat</p> <p>Tilojen ja reittien huoltosuunnitelmat</p> <p>Nuorisotyön järjestämä toiminta lapsille ja nuorille</p> <p>Etsivän Nuoristyön kouluvierailut</p>	<p>Hyvinvointipalvelut</p>
<p>Tarjotaan hyvätasoisia ja monipuolisia harrastustiloja.</p>	<p>Kartoitetaan harrastusmahdollisuuksien tarpeita ja toiveita, rakennetaan mahdollisuuksien mukaan uusia harrastepaikkoja ja</p>	<p>Kyselyt tilojen käyttäjille</p> <p>Tilastot tilojen käyttöasteesta</p>	<p>Hyvinvointipalvelut</p> <p>Tekniset palvelut</p>

	ylläpidetään ole- massa olevien tilojen kuntoa.	Tilojen huoltosuun- nitelmat ja niiden toteutuminen	
Turvataan jatkokoulu- tusmahdollisuuksia ja tuetaan nuorisotyölli- syyttä.	Tarjotaan nuorille kunnan kesätyöpaik- koja, vahvistetaan peruskoulun ja toi- sen asteen koulutuk- sen nivelvaiheen yh- teistyötä, haetaan vuosittain rahoitusta Etsivälle Nuoristyölle, järjestetään mah- dollisuuksia tuettuun työharjoitteluun (Följy ja Arpeeti).	Kesätyöhaut Yhteistyöpalaverit peruskoulun ja toi- seen asteen koulu- tusten välillä Etsivän Nuorisotyön hankerahoituksen vuosittainen hake- minen Yhteistyöpalaverit tuettua työtä tar- joavien tahojen kanssa	Kaikki palvelu- alueet

2. Lasten ja nuorten terveelliset elintavat vahvistuvat

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Vastuutaho
Lasten ja nuorten tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö vähenee.	Ennaltaehkäisyyn tähtäävät varhai- set tukitoimet ja koulujen	Kouluterveyskysely Päihdekasvatusta- pahtumat	Sivistyspalvelut Hyvinvointipalvelut

	<p>päihdekasvatus.</p> <p>Laaditaan lasten ja nuorten ehkäisevän päihdetyön suunnitelma. Toimitaan moniammatillisessa yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.</p>	<p>Lastensuojeluilmoitukset</p>	
<p>Lasten ja nuorten harrastaminen lisääntyy.</p>	<p>Kunta tarjoaa hyvät ja turvalliset harrastamisen puitteet, monipuolisia harrastamisen mahdollisuuksia ja tukee alueella toimivia yhdistyksiä heidän toiminnassaan.</p>	<p>Tilojen kehitys- ja huoltosuunnitelmat</p> <p>Harrastamisen Suomen malli-hankerahoituksen vuosittainen hakeminen</p> <p>Vuosittaiset avustushaut alueella toimiville yhdistyksille</p>	<p>Tekniset palvelut</p> <p>Hyvinvointipalvelut</p>
<p>Lapsiperheitä tuetaan vanhemmuudessa.</p>	<p>Vahvistetaan päihdetyön, koulujen ja kodin yhteistyötä, tarjotaan ohjausta ja neuvontaa sekä varhaisen tuen</p>	<p>Vanhemmille suunnattujen tilaisuuksien ja palaverien määrä vuosittain</p>	<p>Sivistyspalvelut</p> <p>Hyvinvointipalvelut</p> <p>Luottamushenkilöt</p>

	<p>palveluita joko itse tai yhteistyössä hyvinvointialueen tai muiden alueen toimijoiden kanssa, kehitetään moniammatillista yhteistyötä ja tuetaan järjestöjen lapsille, nuorille ja lapsiperheille suunnattua ennaltaehkäisevää työtä.</p>	<p>Säännölliset yhteistyöpalaverit muiden toimijoiden kanssa</p> <p>Järjestöille varattava vuosittainen avustusraha</p>	
--	--	---	--

3. Lasten ja nuorten osallisuuden ja yhteisöllisyyden tunne vahvistuu

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Vastuutaho
<p>Huomioidaan lapsivaikutukset kunnan päätöksenteossa.</p>	<p>Jokainen toimiala huomioi päätöksenteossaan käsiteltävän asian vaikutuksen lapseen ja tekee sen merkityksestä kirjauksen päätökseen. Tarvittaessa tehdään</p>	<p>Lapsivaikutusten arvioinnit päätöksissä</p>	<p>Viranhaltijat</p> <p>Luottamushenkilöt</p>

	erillinen selvitys lapsivaikutuksesta, jossa otetaan huomioon myös lasten mielipide.		
Osallistetaan lapsia ja nuoria heitä koskevien asioiden ja palveluiden suunnitteluun.	Lapsille ja nuorille suunnataan mielipidekyselyitä ja ne kirjataan palvelusuunnitelmiin, vahvistetaan toimintamalleja, joissa lapset ja nuoret pystyvät osallistumaan heitä koskevien asioiden suunnitteluun ja tuetaan Nuorisovaltuuston toimintaa. Lapsia ja nuoria merkittävästi koskevissa asioissa pyydetään lausunto nuorisovaltuustolta.	Kyselyt lapsille ja nuorille, joko säännöllisin aikavälein ja/tai tarvittaessa Lapsivaikutusarviot päätöksenteossa Nuorisovaltuuston aloitteet	Viranhaltijat Kaikki palvelualueet Nuorisovaltuusto Luottamushenkilöt
Lisätään lasten ja nuorten vaikuttamismahdollisuuksia.	Tiedotetaan lapsia ja nuoria ajankohtaisista asioista, lisätään erilaisia	Lasten ja nuorten vaikuttamiskanavat	Hyvinvointipalvelut Sivistyspalvelut

	kanavia, joiden avulla lapset ja nuoret voivat osallistua ja ilmaista mielipiteitään, kehitetään oppilas- ja opiskelijakuntien toimintaa.	Nuorisovaltuuston kokoontumis- ja toimintamäärät Oppilas- ja opiskelijakuntien kokoontumiset	
--	---	---	--

8 SUUNNITELMAN SEURANTA JA ARVIOINTI

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden seurannasta vastaa kukin palvelualue omalta osaltaan, ja hyvinvointijohtaja raportoi niistä vuosittain Isonkyrön yleisen hyvinvoinnin raportin yhteydessä. Tulokset raportoidaan kunnan johtoryhmälle, lautakunnille sekä kunnanhallitukselle ja -valtuustolle.

Tavoitteiden toteutumisen seurannassa hyödynnetään kansallisia ja Isonkyrön kunnan itse tuottamia tietoaaineistoja, kuten esimerkiksi kouluterveyskyselyä ja perusopetuksen oppilaskyselyä. Toimenpiteiden toteutumista seurataan pääsääntöisesti toiminnan tunnuslukujen perusteella, eli esimerkiksi kuinka paljon toimintaa on järjestetty, kuinka monta ihmistä toiminnalla on tavoitettu ja kuinka suunnitellut vuosittaiset toimenpiteet ovat toteutuneet. Jokainen palvelualue huomioi toiminnassaan toimenpiteiden seurannan omalta osaltaan. Suunnitelman toteutumisen kokonaisarvioinnissa otetaan huomioon toteutettujen toimenpiteiden suhde hyvinvointi-indikaattoreissa tapahtuneisiin muutoksiin laadullista itsearviointia hyödyntämällä.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan voidaan tarvittaessa suunnitelmakauden aikana esittää tarkennuksia tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. Tarve tavoitteiden ja toimenpiteiden muuttamiselle voi syntyä myös, jos esimerkiksi toimintaympäristössä tapahtuu merkittäviä muutoksia, jotka on syytä ottaa huomioon lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämistyössä.

LÄHTEET

Etelä-Pohjanmaan Hyvinvointialue

<https://www.hyvaep.fi/>

Move! – Fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä

<https://www.op.fi/fi/move>

Nuortenlinkki

<https://nuortenlinkki.fi>

Nuorisobarometri

<https://tietoanuorista.fi>

Opetusministeriö

<https://okm.fi>

Sotkanet – indikaattoripankki

<https://sotkanet.fi>

Terveysten- ja hyvinvoinninlaitos (THL)

<https://thl.fi>

Tilastokeskus

<https://www.stat.fi/>

Valtion Nuorisoneuvosto

<https://indikaattorit.tietonuorista.fi>